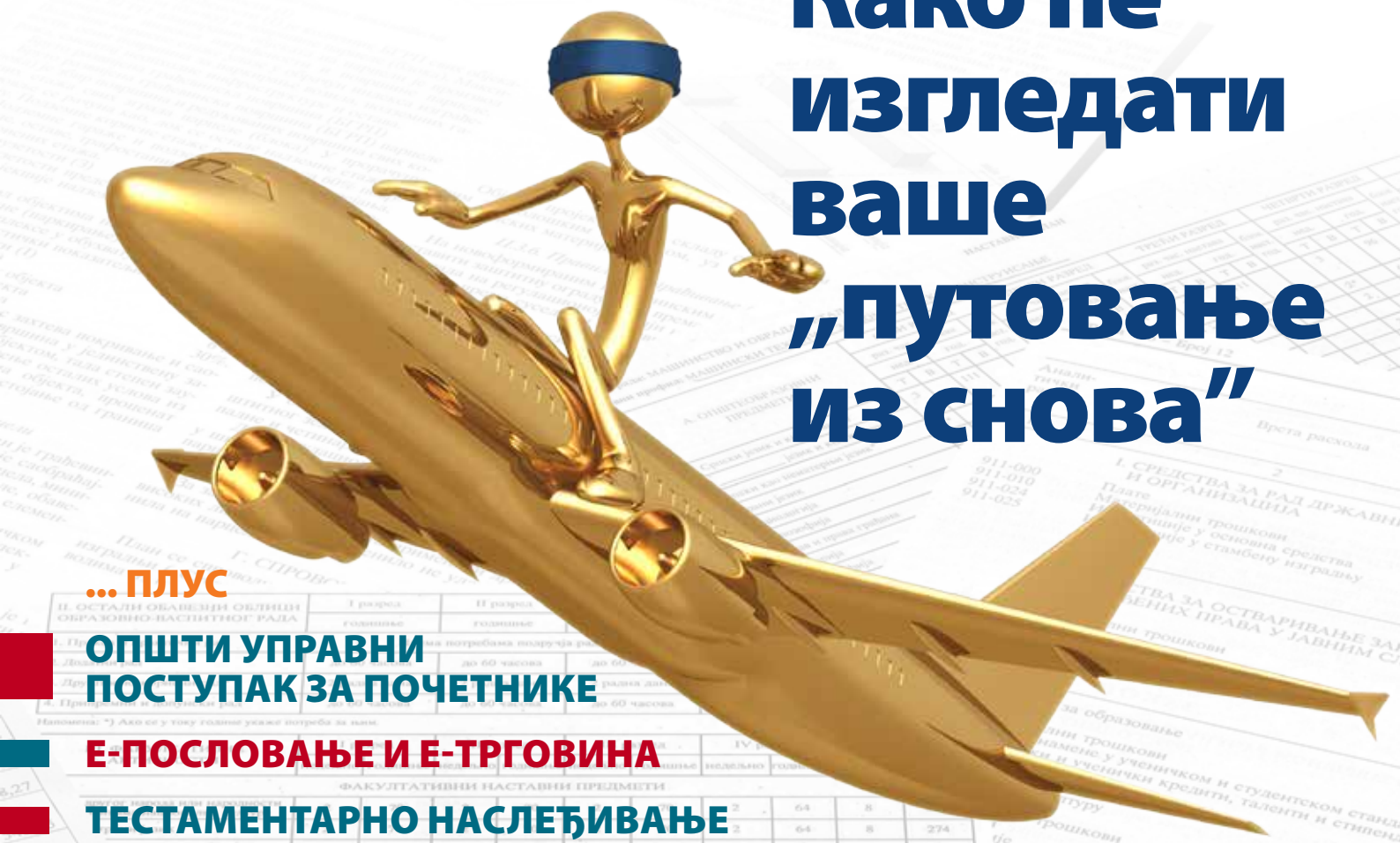
LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Двоброј 10–11 ● јул/август 2013. ● www.legeartis.rs

Како ће изгледати ваше „путовање из снова”

... ПЛУС

ОПШТИ УПРАВНИ ПОСТУПАК ЗА ПОЧЕТНИКЕ

Е-ПОСЛОВАЊЕ И Е-ТРГОВИНА

ТЕСТАМЕНТАРНО НАСЛЕЂИВАЊЕ

КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ КАО ЗАЈЕДНИЧКИ ЦИЉ

ЕЛЕКТРОНСКО ДОСТАВЉАЊЕ У СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА

АУТОРСКА ДЕЛА: ПО НАРУЏБИНИ И У РАДНОМ ОДНОСУ

АКТУЕЛНО

НОВОМ ПОРЕСКОМ РЕФОРМОМ ДО БОЉЕ ЕКОНОМИЈЕ

Финансије
Примена закона о роковима плаћања

Европско право
Усаглашеност домаћег правног система са европским радним правом

Судски поступци
Судска деоба заједничке имовине супружника

Јавне набавке
Нова подзаконска акта у систему јавних набавки

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2334-6140

Година I, двоброј 10-11
ЈУЛ/АВГУСТ 2013.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
др Љиљана Рудић-Димић
мр Жељко Албанезе
мр Мирјана Грбовић
Александар Марковић
Бојана Амановић
Бранислав Пејчић
Весна Николић
Вук Перовић
Гордана Ајншпилер-Поповић
Гордана Добросављевић
Драгана Марчетић
Драгана Станковић-Николић
Ненад Цвјетићанин

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази електронски једанпут месечно (12 бројева у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Пред нама је, кажу, дуго и изразито топло лето, и премда је на већини радних места режим рада већ увелико постао „летњи", то никако не значи да ће и летњи двоброј нашег часописа бити подједнако лежеран.

У овом издању, сасвим актуелно, говоримо о правима и заштити путника код организовања туристичких путовања. Некако из године у годину, навикнути смо на чињеницу да се увек изнова понавља исти сценарио, па путници, или буду остављени на неком иностраном аеродрому, или, што је још и горе, уопште ни не оду на путовање које су претходно уплатили. Која су ваша права и шта све треба да знате пре него што уплатите неки аранжман, али и шта учинити када се са туристичког путовања вратите незадовољни, сазнајте на стр. 10.

Јасно, у овом броју говоримо и о актуелној пореској реформи која доноси промене у чак шест пореских прописа. Све о томе на стр. 18.

На повећаном броју страна у летњем двоброју можете читати још и о: тестаментарном наслеђивању, подзаконским актима у систему јавних набавки, приватној иницијативи у оквиру државног образовања, закону о роковима плаћања, надзору над пословањем осигуравајућих друштава, као и о дефинисању и расподели ризика у ЈПП пројектима.

Међу незаобилазним темама овог броја јесу и усаглашеност домаћег правног ситема са европским радним правом и ауторска дела проистекла из радног односа, уз опсежне чланке о електронској трговини, али и о електронском достављању правних докумената у судским поступцима.

Уживајте у лету
уз LEGEARTIS!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**
Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

Преглед робе који се одређује приликом обављања ових поступака, свакако је у складу са ниским степеном ризика робе која се на овај начин отпрема или допрема. С друге стране, а с обзиром на то да се **евентуални пр**
само на гра
њеног
и једи
до
на важна по
се на брзину
процедура, бу-
тупак у суштини
на једном месту.
цедуре смањују
ловања.

Битно обележје овог поступка јесте и електронска комуникација носиоца одобрења и Управе царина, што учесније у царинском поступку примирана да унапреде своје информатичке капацитете и
подразумева
ра уместо цари
ција (само током 20
на бази овог поступка
то је око 40.000 царинск
кларација мање него ш
било случај да овај пост
није примењен). Имају
виду укупан број непо
сених царинских декла

у периоду од кад је овај поступак у примени, могу се констатовати знатне уштеде: у времену потребном за попуњавање декларација, средствима која се издвајају за куповину сетова тих декларација, у времену комуницирања са информационим системом царинске службе и др.

Поред наведених предности на страни корисника, поједностављеним поступком увоза и извоза робе на основу фактуре, Управа царина добија могућност рационалнијег коришћења људских ресурса, будући да се овај поступак (за разлику од редовног) суштински обавља само у једној организационој јединици.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца ступају на снагу, важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу или се примењују у целости или у делу:

- Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, објављен у „Службеном гласнику РС", бр. 119/2012 од 17. 12. 2012. године.
  – примењује се од 31. марта 2013. године
- Закон о јавним набавкама, објављен у „Службеном гласнику РС", бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
  – примењује се од 1. априла 2013. године, осим одредби члана 78. овог закона које се примењују од 1. септембра 2013. године
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања, објављена у „Службеном гласнику РС", бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
  – одредбе чл. 2–5. ове уредбе примењују се од 1. априла 2013.

КАЛЕНДАРИ...
- ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА
- ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
- ДОГАЂАЈА

Табела 2: Пример пореске олакшице код уплате максималног неопорезивог износа

Уплата (РСД)	Порез (%)	Олакшица (РСД)	Годишња уштеда (РСД)
5.214	12%	625,68	7.508,16

износила је преко 16 милијарди динара. Просечан принос остварен на укупну имовину фондова, односно FONDex индекс је 12,62%. Корисника-чланова, има око 180.000, што представља 10,39% од укупног броја запослених у Србији или 2,48% укупне популације (подаци су преузети из Статистичког анекса НБС, децембар 2012). То је, нажалост, још увек релативно мали број. Приказ пословања ДПФ-а у 2012. години дат је у Табели 3.

Имовина ДПФ-а у потпуности је инвестирана у земљи. Највише је уложено у државне дужничке хартије од вредности, обвезнице (48,3%) и трезорске записе (21,3%), затим у орочене депозите (4,4%), акције (2,9%), корпоративне обвезнице (1,2%), непокретности (0,5%), док се на касто рачунима налазило 15,8% средстава. Потраживања су износила 5,7
начин инвестирања је
у Дијаграму бр. 1.
структура имови

Из фондова је у 2012. години на име приватних пензија, односно повлачења једнократних износа и програмираних исплата укупно исплаћено 751,65 милиона динара. **Средства се углавном**
чим корисни
а најчешће
у државн
вара п
пенз
од
су
ли
ПТТ-а.

Наиме, по Закону из 2006. године, члан фонда стиче право на повлачење средстава с навршене 53 године живота, као и могућност да сва средства повуче одједном или путем програмираних исплата, односно ануитета. Изменом Закона од 2011, **граница се помера на 58 година, с тим да је одједном могуће повући само 30% од средстава** акумулираних у ДПФ-у. Ово решење је
ржем
Ипак, то
они који су уговор
закључили по Закону
Једно лице може би
товремено члан више
дова, а према свом нахо
средства из једног фо
може пребацити у неки д
ги фонд.

Табела 3: Годишњи приказ пословања ДПФ-а у 2012. години

	Број чланова	Имовина (у млн. РСД)	Принос 2)
Укупно н			,62%
Delta Genera	трије	179.823	16.011,3	12,73%
Delta Generali Index		41.739		12,99%
Raiffeisen Future		18.030	1.	10,96%

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ МОДЕЛИ ПРАВНИХ АКАТА

Подаци од зн за рад пословних субј та

Износи личних примања запослени

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.		3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по ов ој обавезна, у р уговором општим ак о раду ко тачка у, исплаћује 3 просечне ом податку републичког ор ежног за статистику (54.44 3.341)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпр одласка		Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (54.447 × 3 = 163.341 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно по висине стварних ошкова превоза, а више до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 5. Закона о раду)	се пореске као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2. Закона о раду)	Неопо до 2.086 дин по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

ВУК ПЕРОВИЋ
дипл. правник, специјалиста за корпоративно управљање
unakrsni.pogled@legeartis.rs

КОЈЕ ЛИЦЕ ИСПУЊАВА ФОРМАЛ ОВЕ ЗА ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА?
За јавног бележника може бити именова пуњава следеће услове:
1) да је држављанин Републике Србије, послов ис-
и да има општу здравствену способност;
2) да има диплому правног факултета у Републици Ср да је положило правосудни испит и испит за јавног бел ника;
3) да има најмање пет година радног искуства у правној струци после положеног правосудног испита;
4) да је достојно јавног поверења за обављање послов јавног бележника (лице недостојно обављања послов је оно лице које је било осуђено за кривично дело прот правног саобраћаја, против службене дужности, као и друго кривично дело за које је запрећена казна од пет дина затвора или тежа казна, коме је одлуком надле органа престао статус јавног бележника, јавнобележни помоћника, јавнобележничког приправника или ад та, односно коме је због разрешења престала судиј јавнотужилачка функција, док не прођу три године престанка статуса, односно функције, лице из чије шања се може основано закључити да делатност ја лежника неће обављати у складу са етичким кодек доноси Комора);
5) да говори, пише и чита српски језик, а на подру јединице локалне самоуправе где је у службеној језик мањине да познаје и језик те мањине;
6) да има или да може доказати да ће обезбед рајуће просторије и опрему за обављање делат бележника.

„Сл. гласник РС", бр. 31/2011 99/2011 – др. закон).

Јавни бележник саста јавнобележничке ис на српском језику, ћ ће је ним писмом, а језик ционалне мањи јавнобележничке испра се састављају на српском зику или на језику и писму ционалне мањине. Овде је анимљиво истаћи и то да за кон јавном бележнику даје мо гућност да, на захтев странке, састави исправу и на страном језику ако има својство судског преводиоца за језик на којем саставља исправу и ако је исправа намењена за употребу у иностранству.

Посебно важна врста јавних исправа јесу јавнобележнички записи. Правни послови и изјаве који су сачињени у облику јавнобележничког записа, а које је израдио јавни бележник, имају исту доказну снагу као да су сачињени у суду или пред другим државним органом. У облику јавнобележничког записа сачињавају се, нарочито, уговори о имовинским односима или споразуми о деоби заједничке имовине супружника или ванбрачних

непосредно сазнао. Тако издата и оверена исправа има снагу истинитост онога што се у њој потврђује или одређује (чл. 238. Закона о парничном поступку

Драгана Марчетић, судија Основног суда

„Увођење појма заједнице живота може се сматрати добрим решењем јер потпуније изједначава брачну и ванбрачну заједницу кроз појам заједничког живота као оквира у коме се стиче заједничка имовина."

Александар Марковић, дипл. правник с вишегодишњим искуством у свим областима радног права

„Одредбе једног (радно) правног система тешко се могу преносити/ „хармонизовати"/ у други систем, али и примењивати/тумачити, без претходног познавања принципа, циљева, али и судске праксе изворног правног система."

Гордана Добросављевић, дипл. правник с дугогодишњим искуством у области образовања

„Држава би требало не само да санкционише приватне школе, већ и да им помогне и да их упућује у рад, кроз концепт сарадње за опште друштвено добро."

Бранислав Пејчић, стручњак за јавно-приватно партнерство

„Постојање ризика и способност њиховог прихватања, односно расподеле представљају први важан корак на којем се гради партнерство представника јавног и приватног сектора."

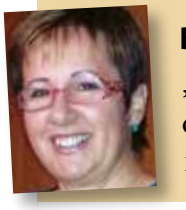

мр Мирјана Грбовић, овлашћени актуар

„Међу предузећима која и даље успешно послују осигурава се само оно за шта постоји законска обавеза, односно само због могућности настанка штета великих размера и то кроз селекцију ризика."

мр Жељко Албанезе, саветник за економска питања

„Новим пакетом фискалних закона, Влада жели да растерети привреду, појача пензиони фонд, олакша рад предузетницима, помогне реиндустријализацију, привредни развој и запошљавање."

Весна Николић, адвокат с дугогодишњим искуством у државној управи

„Када добије тужбу поднету у управном спору, као тужени чији се акт оспорава, орган може сâм да измени или поништи решење из разлога због којих би то могао и сâм суд да учини."

Гордана Ајншпилер-Поповић, судија Привредног апелационог суда

„Судије већ сада сагледавају потенцијалне проблеме до којих би могло доћи електронским начином достављања правних докумената."

У овом броју...

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

8 Имате питање? Имамо одговор!

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

10 Заштита путника код организовања туристичких путовања

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

18 Новом пореском реформом до боље економије

БУЏЕТИ

30 Нова подзаконска акта у систему јавних набавки

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

36 Примена Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама

44 Надзор над пословањем осигуравајућих друштава

ГРАЂАНСКИ КОДЕКС

50 Тестаментарно (завештајно) наслеђивање

ОБРАЗОВАЊЕ

58 Квалитетно образовање као заједнички циљ

ЕВРОПСКО ПРАВО

64 Усаглашеност домаћег правног система са европским радним правом

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

72 Судска деоба заједничке имовине супружника

79 Достављање писмена у судским поступцима са посебним освртом на електронско достављање

85 Општи управни поступак за почетнике

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

92 Расподела ризика и средства обезбеђења у пројектима јавно-приватног партнерства

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

102 Ауторска дела по наруџбини и ауторска дела у радном односу

ТРГОВИНА

116 Е-пословање и е-трговина

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

124 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни модели правних аката

128 Уставна жалба

132 Уговор о стажирању приправника

133 Уговор о регулисању односа поводом ауторског дела из радног односа

136 Предлог за обезбеђење новчаног потраживања одређивањем привремене мере забране извршном дужнику да отуђи или оптерети своје непокретности – чл. 294. ст. 1. тач. 2) Закона о извршењу и обезбеђењу

137 Уговор о франшизингу

143 Брисовна дозвола (сагласност за укњижбу брисања заложног права – хипотеке)

РУБРИКЕ

3 Уводна реч

4 Из прве руке

5 Међу ауторима у овом броју...

25 Преслишавање

26 Порески календар

43 Преслишавање

71 Смешна страна адвокатуре

84 Смешна страна адвокатуре

112 Календар важења правних аката

122 Смешна страна адвокатуре

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да питања можете поставити коришћењем одговарајућих е-адреса у заглављу тематских рубрика. Настојаћемо да одговоримо на свако од њих!

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

П: *Како спроводити наруџбеницу када није регулисана законом?*
О: Исто као и поступак јавне набавке мале вредности, само без конкурсне документације.

П: *Да ли у другој фази рестриктивног поступка (у року од шест месеци) може да се објави више позива за достављање понуда (на пример, извођење радова на текућем или инвестиционом одржавању на различитим објектима) или се мора објавити само један позив којим би се обухватили радови на свим објектима?*
О: Ако се питање односи на рестриктивни поступак, по новом Закону друга фаза се може спровести само једном.

П: *Да ли за вредности испод 400.000 динара треба прибављати неограничене понуде?*
О: Закон не познаје појам неограничена понуда.

П: *Чланом 77. ст. 2. тач. 1) новог Закона о јавним набавкама потврђено је да, између осталог, као обавезан услов за учешће понуђач доставља и биланс стања с мишљењем овлашћеног ревизора. Законом о рачуноводству и ревизији није предвиђена обавеза малог правног лица да врши ревизију и поседује извештај овлашћеног ревизора. Да ли је понуда понуђача, који спада у категорију малог правног лица и нема извештај овлашћеног ревизора, исправна уколико је доставио биланс стања, а наручилац кроз конкурсну документацију није предвидео могућност достављања извода из тог биланса?*
О: Овај услов по новом Закону не спада у обавезне услове.

П: *Да ли је за малу јавну набавку могуће формирати комисију за јавне набавке или поступак мора да води службеник за јавне набавке – лице запослено на пословима јавних набавки?*
О: Могуће је формирати комисију.

П: *Да ли је за јавне набавке мале вредности потребно позвати три понуђача или је довољно позив и конкурсну документацију поставити на порталу и сајту наручиоца?*
О: Морају се позвати и три понуђача.

П: *После спроведене јавне набавке лекова и санитетског материјала за првих пет месеци 2013. године по налогу РФЗО-а у очекивању централизоване набавке, како реализовати јавну набавку лекова и санитетског материјала за преосталих седам месеци 2013. године и опет по налогу РФЗО-а?*
О: По плану набавки за ову годину.

П: *Да ли је потребно за услугу осигурања увек спроводити отворени поступак или је могуће спроводити набавку мале вредности?*
О: Увек отворени поступак ако њена вредност на годишњем нивоу прелази горњи лимит предвиђен за јавне набавке мале вредности.

П: *С обзиром на то да се за набавке испод лимита од 400.000 динара не примењује Закон о јавним набавкама, коју процедуру треба применити?*
О: Потребно је обезбедити конкуренцију путем прибављања више понуда, фактура, профактура и сл., спречити постојање сукоба интереса и бринути о тржишним ценама.

Заштита путника код организовања туристичких путовања

У наступајућој сезони годишњих одмора многи туристи ће организацију својих одмора поверити некој од бројних туристичких агенција. С друге стране, није редак случај да поједине агенције своје туристе „оставе на цедилу". Иако у томе има мало утехе, корисно је знати која вам правна средства у том случају стоје на располагању и која су уопште ваша права

Свакоме од нас, макар једном у животу, догодило се да му се „путовање из снова", које је месецима жељно ишчекивао, на крају претвори у праву ноћну мору. Разлози за то врло често не морају бити на страни путника, већ кривца треба потражити у организатору путовања (или лицима с којима организатор има пословну сарадњу), и то првенствено због непоштовања уговорних обавеза.

Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС", бр. 73/2010, у даљем тексту: ЗЗП) дефинише туристичко путовање (пакет аранжман), које укључује превоз, смештај и друге туристичке услуге, као припремљену комбинацију две или више туристичких услуга коју је, самостално или по захтеву потрошача, утврдио трговац. Трајање туристичког путовања може бити краће (укључује једно ноћење) или дуже од 24 часа (вишедневни боравак, укључује услугу смештаја у одређеним терминима или одређеном трајању и остале туристичке услуге, на пример, превоз).

Обавезе организатора путовања пре потписивања уговора

Према члану 93. ЗЗП-а, организатор путовања (трговац) дужан је да у примереном року, а пре закључења уговора о организовању (туристичког) путовања, путника (потрошача) обавести о:

- укупној цени туристичког путовања (укључујући порезе и додатне трошкове);
- укупном износу средстава који је потрошач дужан да плати пре путовања (аванс);
- распореду доспећа и износу рата;
- одредишту;
- карактеристикама и категоријама превоза;
- датумима, времену и месту поласка и повратка (привременог заустављања);
- врсти превоза и својствима превозног средства (опремљености и степену удобности превозног средства);
- смештајном објекту (локација, врста, категорија и садржај туристичког објекта према важећим прописима државе у којој се објекат налази);
- смештајној јединици (соба, апартман, студио, опремљеност, ниво удобности и друге карактеристике);
- броју, распореду, врсти и начину услуживања оброка;
- посетама, излетима и другим услугама;
- могућности осигурања које покрива трошкове отказа туристичког путовања од стране потрошача (у случају несреће или болести);
- документима и роковима неопходним за прибављање виза, с царинским, граничним и административним формалностима;
- важећим здравственим условима који се захтевају за туристичко путовање и боравак уз детаљне здравствене препоруке;

Будући да овај рекламациони поступак није решен на задовољство оштећене стране, Туристичкој инспекцији је упућена пријава против агенције „Компас".

ЕПИЛОГ: Иако званична инспекцијска контрола још увек траје, агенција „Компас" је непосредно пред објављивање нашег часописа накнадно уважила приговор оштећене стране исплаћујући надокнаду у захтеваном износу (50%). Остаје нејасно да ли је то учињено под притиском инспекцијских органа, након обавештавања матичне агенције у Словенији, услед доследно спровођене негативне кампање у друштвеним медијима или садејством свих поменутих и дозвољених мера додатног притиска.

У случају да путник сматра да се организатор (агенција) не придржава програма и општих услова путовања, **дужан је да поднесе приговор у року од најкасније месец дана од дана утврђивања недостатака** (члан 109. ЗЗП-а), **односно у року од осам дана од дана завршетка путовања** (члан 869. ст. 1. ЗОО-а). **Ови рокови се сматрају преклузивним** и њиховим протоком путник губи право да од организатора захтева накнаду. Пре отпочињања туристичког путовања, организатор путовања је дужан да на јасан и разумљив начин, у писменој форми или на трајном медијуму, обавести путника о могућим последицама пропуштања извршења наведене дужности. Организатор је дужан да путнику омогући да се на једноставан и приступачан начин обраћа лицу одговорном за пријем притужби.

За време трајања путовања, писмени приговор с доказима (за уговорене, а неизвршене услуге) **путник предаје организатору или лицу које је он одредио**. Организатор је дужан да без одлагања одговори на притужбе путника и отклони свако одступање од уговора на које путник укаже.

У случају да одступање од уговора на које путник укаже није отклоњено за време трајања путовања, путник има право да захтева сразмерно умањење цене. Ако одступање од уговора на које путник укаже, представља неизвршење или делимично извршење уговорне обавезе у погледу њеног обима или квалитета, путник може од трговца да захтева повраћај уплаћених средстава. Путник не може да захтева умањење цене ако несавесно пропусти да укаже на одступања између пружених и уговорених услуга (члан 104. ЗЗП-а).

Организатор путовања дужан је да врати средства у року одређеном општим условима путовања, односно програмом путовања, који не може бити дужи од 15 дана од дана отказа путовања, односно од дана подношења основаног приговора путника за регрес.

У случају да од организатора путовања није добио одговор на приговор у предвиђеном року или није задовољан исходом приговора или му није враћен договорен износ у прописаном року, путник се писмено с доказима обраћа туристичкој инспекцији. Туристички инспектор, по пријави, поступа приоритетно и утврђује чињенице (да ли је приговор путника основан, које услуге нису извршене или су непотпуно извршене, да ли постоји основ за сразмерно снижење цене и сл.) и евентуално упућује странке на постизање задовољавајућег договора, односно вансудског поравнања. О извршеној контроли и предузетим мерама подносилац пријаве се одмах обавештава, по правилу, писаним путем. Иако утврди да је приговор путника оправдан, **туристички инспектор нема овлашћење да наложи агенцији да оштећеном путнику врати разлику у цени**, тако да надаље путник може да остварује своја права и разлику у цени само у договору са агенцијом (у вансудском поравнању) или да поднесе тужбу надлежном суду. Захтев за снижење цене не утиче на право путника да захтева накнаду настале штете од организатора судским путем (члан 869. ст. 2. ЗОО-а).

Новом пореском реформом до боље економије

Новим пакетом фискалних закона Влада жели да растерети привреду, појача пензиони фонд, олакша рад предузетницима, помогне реиндустријализацију, привредни развој и запошљавање

На предлог Владе, Народна скупштина Републике Србије усвојила је измене и допуне најважнијих пореских прописа, и то:

1) Закона о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана;

2) Закона о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање;

3) Закона о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица;

4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на имовину;

5) Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији; и

6) Закона о изменама и допунама Закона о акцизама.

Закони су објављени у „Сл. гласнику РС", бр. 47/13 од 29. маја 2013. године и ступили су на снагу наредног дана од дана објављивања, тј. 30. маја 2013. године. Уз одређене изузетке, највећи број одредаба ових закона већ се примењује почев од 30. маја 2013. године.

Читаоци ће се свакако сетити да смо у нашем часопису писали о пореској реформи која је била спроведена у октобру прошле године, када је, такође, измењен сет пореских закона, ради уштеда на трошковној страни и повећања на приходној страни буџета. Пола године касније, ето нас поново у пореској реформи, овога пута са нешто другачијим циљевима. Кроз овај нови пакет фискалних закона, Влада жели да растерети привреду, појача пензиони фонд, олакша рад предузетницима, помогне реиндустријализацију, привредни развој и запошљавање. Према званичним опредељењима, измене сета пореских закона представљају почетак новог таласа консолидације, довешће до смањења дефицита, а привреда ће тим законским решењима бити растерећена за четири милијарде динара, при чему ће свако морати да штеди и да води рачуна о сваком додељеном динару.

Иновирани порески прописи доносе бројне новине за праксу, а неке од њих ћемо изложити у наставку овог текста.

1. Измене и допуне Закона о порезу на доходак грађана

Закон о порезу на доходак грађана (у даљем тексту: Закон) регулише опорезивање примања појединаца, па су зато његове новине увек од интереса како за физичка лица, тако и за послодавце који их запошљавају. У овом Закону издвајамо неколико битних новина:

1) Опорезивање зараде

Битне измене Закона дате су у сегменту пореза на зараде. Најпре, треба нагласити да је **смањена стопа пореза на зараде са 12% на 10%**. Упоредо са тим, утврђено је повећање месечног неопорезивог износа зараде са ранијих 8.776 динара на 11.000 динара, при чему треба напоменути да се ово умањење односи на обрачун зараде запосленом, у пуном радном времену, а за лице које ради са непуним радним временом, умањење неопорезивог износа израчунава се сразмерно радном времену тог лица у односу на пуно радно време.

Право на умањење зараде за неопорезиви износ, у циљу утврђивања пореске основице, имају запослени, као и лица која остварују примање које има порески третман зараде (на пример, директор који не заснива радни однос, али обавља послове по основу

није предмет опорезивања акцизом), а да чист биодизел има ограничену употребу и пласман, односно да га веома мали број аутомобила и других возила у Републици Србији може користити као погонско гориво, то је у циљу спречавања уочене појаве „намешавања" биогорива у гасна уља у знатно већој сразмери од техничких стандарда, а самим тим и спречавања губитка прихода од акциза на деривате нафте, изменама Закона уведена акциза на биогорива у износу једнаком износу акцизе на гасна уља (у које се намешава).

Законом су утврђени следећи износи акцизе која се плаћа на биогорива и биотечности:

- до 31. децембра 2013. године 42,00 дин/лит;
- до 31. децембра 2013. године 46,00 дин/лит;
- од 1. јануара 2015. године 50,00 дин/лит.

Изменама Закона уведена је и рефакција плаћене акцизе на биогорива и биотечности које се користе у транспортне сврхе, односно за грејање или као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије.

Коначно, изменама Закона прописано је да су правна лица, односно предузетници који на дан ступања на снагу Закона (30. маја) имају затечене произведене, увезене или набављене количине биогорива и биотечности на залихама (у контејнерима, цистернама, резервоарима, магацинима и складиштима), дужни да изврше попис затечених залиха биогорива и биотечности и да у року од десет дана од дана извршеног пописа пописне листе доставе надлежној организационој јединици Пореске управе.

Попис залиха биогорива и биотечности врши се код произвођача, увозника, трговца на велико и трговца на мало биогорива и биотечности, укључујући и бензинске станице које врше продају биогорива и биотечности.

Ова лица дужна су да, уз пописну листу, надлежној организационој јединици Пореске управе доставе и податак о стању залиха биогорива и биотечности по месецима, и то на последњи дан у месецу, почев од јануара 2013. године до последњег дана у месецу који претходи месецу у којем је Закон о изменама Закона ступио на снагу.

Од дана ступања на снагу измена Закона, ова лица дужна су да надлежној организационој јединици Пореске управе, најкасније у року од десет дана по истеку календарског месеца, достављају податак о стању залиха биогорива и биотечности на последњи дан у месецу, и то за сваки месец, све до утрошка пописаних залиха.

Преслишавање...

Шта је то цертификат *nulla osta*?

У питању је јавна исправа коју издаје надлежни орган једне државе и која потврђује да именовано лице, држављанин те државе, може да закључи пуноважан брак са, такође, именованим лицем, страним држављанином. Он је потребан када држављани две државе треба да закључе брак и служи као доказ о непостојању брачних сметњи које би довеле до неважећег брака по националном законодавству брачног друга који је странац. Цертификат издају матичне службе у земљи.

Шта означава латински израз *audiatur et altera pars*?

Овај израз се односи на основно начело сваког судског или другог поступка, а означава да треба саслушати и другу страну.

Порески календар

5. ЈУЛ

- Подношење захтева за субвенционисање пореза на зараде и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на обрасцу ЗСП и ЗСД за претходни месец
- Подношење збирне пореске пријаве за порез по одбитку на обрасцима ПП ОД и ПП ОПЈ (једном месечно, и то посебно за сваку исплату извршену у претходном месецу)
- Достављање обавештења о закљученим уговорима по основу естрадних програма у претходном месецу – Образац ОЗУ
- Подношење збирног месечног обрачуна накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама на обрасцу ЗМОН за претходни месец
- Плаћање накнаде за игре на срећу
- Подношење месечног обрачуна промета за свако уплатно-исплатно место кладионице
- Подношење извештаја о збиру дневних обрачуна по аутомату
- Подношење извештаја о стању механичких и електронских бројчаника по сваком аутомату
- Уплата средстава по основу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и обавеза достављања извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом у складу са Законом на обрасцу ИОСИ за претходни месец

10. ЈУЛ

- Подношење месечног обрачуна пореза на премије неживотног осигурања на обрасцу МОППНО за претходни месец
- Плаћање пореза на премије осигурања за претходни месец
- Месечни извештај о пословању отвореног, односно затвореног инвестиционог фонда на прописаном обрасцу ОИФ, ЗИФ за претходни месец
- Месечни извештај о пословању друштва за управљање за претходни месец, на прописаном обрасцу
- Месечни извештај о улагању у дужничке хартије од вредности – издаваоци резиденти и нерезиденти – Образац ХОВ

15. ЈУЛ

- Обавеза произвођача дуванских производа, трговаца на велико и мало дуванским производима, увозника и извозника дувана, обрађеног дувана и дуванских производа да Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства доставе извештај о подацима о којима воде евиденцију за претходно полугодиште
- Обавеза произвођача и обрађивача дувана да Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства доставе извештај о производњи, обради и промету дувана, обрађеног дувана и дуванских производа за претходно тромесечје
- Обавеза произвођача цигарета, односно алкохолних пића да Министарству финансија и привреде достави податке о издатим, искоришћеним, оштећеним и неискоришћеним акцизним маркицама у претходном тромесечју

15. АВГУСТ	● Плаћање аконтације пореза на приходе од самосталне делатности за претходни месец ● Плаћање доприноса на приходе од обављања самосталне делатности за претходни месец ● Плаћање доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере за претходни месец ● Подношење пореске пријаве за ПДВ за претходни месец ● Плаћање ПДВ-а за претходни месец ● Подношење ПДВ пријаве за јул ако је статус претежног извозника обвезник стекао у јулу ● Плаћање аконтације пореза на добит правних лица за претходни месец ● Плаћање аконтације акцизе за другу половину претходног месеца ● Плаћање доприноса за социјално осигурање – предузетници и лица која су оснивачи привредних друштава, ако нису обавезно осигурана по основу запослења у другом предузећу, другом правном лицу, државном органу или органу јединице локалне самоуправе
18. АВГУСТ	● Обавеза произвођача фискалних каса да Пореској управи – Централа достави кумулативне податке о броју фискализованих фискалних каса по типу и моделу, њиховим малопродајним ценама и износу депонованих средстава
20. АВГУСТ	● Подношење захтева за рефакцију акцизе на деривате нафте који се користе за грејање – Образац РЕФ-Г (најраније 20. августа)
31. АВГУСТ	● Крајњи рок за исплату зарада за претходни месец, односно обрачун и уплата доприноса за обавезно социјално осигурање из најниже основице и на најнижу основицу ако послодавац нема средства за исплату зарада ● Плаћање акцизе за прву половину текућег месеца
СВАКОДНЕВНО	● Банка, преко које се врши реализација налога за исплату зарада, као и реализација налога за плаћање пореза и доприноса на те исплате, до истека наредног дана од дана у коме је реализовала те налоге, доставља Пореској управи информације у електронској форми ● Банка обавештава Пореску управу о правним и физичким лицима која обављају делатност о свим исплатама готовог новца у складу са чланом 35. ст. 1. Закона о платном промету и чланом 48. ст. 1. тач. 8) Закона о банкама

Велики порески обвезници збирну пореску пријаву за порез по одбитку подносе Центру за велике пореске обвезнике истог дана када је извршена исплата, а најкасније у року од два дана од дана исплате прихода који се опорезује по одбитку.

Рачунање рокова
Према члану 91. ст. 2. Закона о општем управном поступку ако последњи дан рока пада у недељу или на дан државног празника или у неки други дан кад орган пред којим треба предузети радњу не ради, рок истиче истеком првог наредног дана.

Нова подзаконска акта у систему јавних набавки

Употпуњујући систем јавних набавки, донета подзаконска акта омогућавају несметано покретање ових поступака и већи број екстерних контрола које ће пратити и надзирати сâм процес, од његовог планирања, па све до реализације. Упознајмо сваки од ових аката

Примена новог Закона о јавним набавкама, који је ступио на снагу 6. јануара 2013. године („Сл. гласник РС”, бр. 124/2012, у даљем тексту: Закон), допуњена је новим сетом подзаконских аката и то:

1) Правилником о форми и садржини плана набавки и извештаја о извршењу плана набавки („Сл. гласник РС”, бр. 29/13 од 29. 3. 2013);

2) Правилником о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки и начину доказивања испуњености услова („Сл. гласник РС”, бр. 29/2013 од 29. 3. 2013);

3) Правилником о садржини извештаја о јавним набавкама и начину вођења евиденције о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 29/13 од 29. 3. 2013);

4) Правилником о форми и садржини захтева за мишљење о основаности примене преговарачког поступка („Сл. гласник РС”, бр. 29/13 од 29. 3. 2013);

5) Правилником о грађанском надзорнику („Сл. гласник РС”, бр. 29/13 од 29. 3. 2013);

6) Правилником о форми и садржини кредитног захтева и форми и садржини документације о кредитној способности наручиоца („Сл. гласник РС”, бр. 31/13 од 5. 4. 2013); и

7) Правилником о начину доказивања испуњености услова да су понуђена добра домаћег порекла („Сл. гласник РС”, бр. 33/13 од 10. 4. 2013).

Од нових законских и подзаконских решења очекује се превентивно деловање у процесу јавних набавки, отклањање узрока корупције, остварење буџетских уштеда, већа буџетска дисциплина у поступку трошења јавних финансија, као и већи број екстерних контрола које ће пратити и надзирати процес јавних набавки, од његовог планирања, па све до реализације.

Нови Закон у члану 51, заједно са подзаконским актом, по први пут утврђује рокове за доношење плана набавки, као и његову обавезујућу форму и садржину. За непоштовање одредаба члана 51, у казненим одредбама Закона прописане су новчане казне за наручиоце, као и за одговорно лице наручиоца. Новчаном казном од 200.000 до 1.500.000 динара казниће се за прекршај наручилац ако не донесе план набавки, не достави план набавки и извештај о извршењу плана набавки или ако не поштује правила о сачињавању плана набавки у смислу члана 51. Закона. Казна је прописана и за одговорно лице наручиоца и она износи од 80.000 до 150.000 динара.

Стога је потребно детаљно се упознати са новоустановљеним законским решењима из члана 51. Закона и подзаконским актом који уређује процес планирања.

План набавки је јединствени интерни акт наручиоца који се доноси на почетку буџетске године и у коме су приказани подаци о свим набавкама за којима је наручилац исказао потребу у тој буџетској години, односно планској години, као и за које је обезбедио неопходна финансијска средства. Рок за доношење плана набавки је 31. јануар текуће, планске године, што се може сматрати обавезујућим роком за доношење плана. **Имајући у виду да је овај рок протекао до момента ступања на снагу овог Закона**, као и да нема ретроактивне примене Закона,

У конкурсној документацији, наручилац може понудити више различитих средстава финансијског обезбеђења кредита.

● мишљење Министарства финансија и привреде о задуживању наручиоца;
● одлука о покретању поступка јавне набавке кредита;
● подаци о завршном рачуну буџета;
● план буџета за текућу годину, будуће пројекције буџета у периоду отплате кредита.

У складу са овим Правилником, јавна предузећа, као наручиоци, морају доставити и додатну документацију, и то:
● акте о оснивању, регистрацији, матични број и ПИБ;
● податке о унутрашњој организацији предузећа;
● опис претежне делатности предузећа;
● податке о висини капитала и структуру власништва;
● преглед имовине;
● политику утврђивања и наплате тарифе;
● финансијске извештаје за последње две фискалне године са мишљењем овлашћеног ревизора; и
● бизнис план који ће покрити најмање период отплате кредита.

Правилник о начину доказивања испуњености услова да су понуђена добра домаћег порекла упућује потенцијалне понуђаче који нуде добра домаћег порекла како да остваре право на преференцијални третман у односу на друга понуђена добра која нису произведена на тржишту Републике Србије. Овај повлашћени положај добара домаћег порекла, **иако** је **у супротности са бројним међународним директивама, ипак се дозвољава земљама које се налазе у транзиционом процесу** не би ли се на неки начин побољшала њихова домаћа производња. Стога је и нови Закон задржао императивне норме које дају предност домаћим понуђачима, када су у питању радови и услуге, односно које дају предност домаћим производима када су у питању јавне набавке добара. Сâм Правилник је утврдио да се доказ о домаћем пореклу добара мора поднети уз понуду у поступку јавне набавке. Доказ (уверење) издаје Привредна комора Србије на писмени захтев подносиоца, а захтев се може поднети писмено у оригиналу или у електронском облику уношењем података у образац који се може преузети на интернет порталу Привредне коморе Србије. Уколико се захтев подноси у електронском облику, он мора бити оверен квалификованим електронским потписом овлашћеног лица у складу са Законом о електронском документу Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 51/09). Ако се захтев подноси писмено, он мора бити насловљен на адресу Привредна комора Србије, Центар за услуге и посредовање, улица Ресавска 13–15, Београд. Рок за издавање уверења је петнаест радних дана од дана пријема комплетне документације.

Додатна документација коју је неопходно приложити уз сâм захтев за издавање уверења ближе је дефинисана Упутством о условима, начину и поступку издавања уверења о домаћем пореклу робе у поступцима јавних набавки објављеном у „Сл. гласнику РС”, бр. 120/2012.

Уместо закључка

Подзаконска акта о којима смо говорили у овом тексту употпунила су систем јавних набавки и омогућила несметано покретање поступака јавних набавки по новом Закону. Очекујемо да и остала подзаконска акта, а која предвиђа нови Закон, спискови, упутства и модели буду објављени најкасније до краја ове буџетске године, чиме ће бити олакшана примена и осталих законских решења у систему јавних набавки.

Примена Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама

Циљ Закона је да значајно утиче на измену начина пословања и измиривања новчаних обавеза, како између јавног сектора и привредних субјеката, тако и између самих привредних субјеката. У првим месецима његове примене већ се уочавају бројне тешкоће, али и воља да се оне превазиђу

Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Службени гласник РС”, бр. 119/2012, у даљем тексту: Закон), примењује се од 31. марта 2013. године, а треба да уреди:

- рокове измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката;
- рокове измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката;
- остала питања у вези са измиривањем новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама – камате у случају неблаговременог измирења, изузетке од примене, казнене одредбе, надзор над спровођењем Закона.

Проблеми које Закон треба да реши присутни су у нашој економији дужи низ година, а последњих годину-две постали су кочница даљег развоја. Реч је, конкретно, о потреби ограничавања рокова приликом измиривања новчаних обавеза у прописаним роковима. Наиме, према расположивим подацима просечан рок наплате у јулу 2011. године износио је 131 дан, у августу 2011. године 134 дана, у септембру 2011. године 129 дана, док је тај рок у јуну 2012. године износио 134 дана. Најдужи рокови у наплати потраживања по испостављеним фактурама запажени су код извођача грађевинских радова који износи 223 дана, у енергетици 220 дана, код произвођача прехрамбених производа 182 дана, код текстилних произвођача 172 дана, код произвођача беле технике и кућних апарата 158 дана.

Рокови наплате потраживања у Србији троструко су већи од просека у земљама Европске уније где је просечан рок око 40 дана, а двоструко већи од просечних рокова наплате потраживања у земљама у окружењу (просечан рок за Црну Гору, Хрватску, Босну и Херцеговину и Македонију био је 69 дана у септембру 2011. године).

На основу анализа које су обављене приликом припреме Закона уочено је да више од 60.000 фирми и радњи имају блокиране рачуне и да се тај број стално повећава. Према подацима Народне банке Србије, готово свако четврто предузеће и свака пета радња су блокирани, а укупан доспели дуг са каматама износио је 227 милијарди динара, односно 2,2 милијарде евра. Према тим истим подацима, само 30 одсто предузећа испуњава основне критеријуме ликвидности. Оваква ситуација је настала због зачараног круга дуговања у коме свако сваком дугује и у коме су мала предузећа приморана да услед немогућности наплате сопствених потраживања излаз потраже у додатном задуживању не би ли тако наставила производњу и измирила основне дажбине.

Према томе, циљ Закона је више него јасан – да значајно утиче на измену начина

проблем решавања доспелих неплаћених потраживања који се углавном решавају кроз судске поступке, али и после спроведених судских поступака често остану ненаплаћени због блокаде дужника.

Са друге стране, треба да буде јасно да ће привредни субјекти са нагомиланим проблемима тешко плаћати обавезе у предвиђеним границама, када то нису успевали и у, донедавно, знатно дужим и комфорнијим роковима. Овај додатни притисак у још већој мери угрозиће њихову ликвидност, претварајући је у све извеснију несолвентност.

У сваком случају, треба поздравити амбицију државе и јавног сектора да своја дуговања ликвидирају у роковима од 45 дана. Сасвим је вероватно да ће они то у почетку и чинити, међутим, остаје да се види хоће ли та пракса бити настављена и у дужем периоду, посебно имајући у виду да даље задуживање и стално растуће дефицитарно финансирање буџета ускоро морају престати, чиме ће и капацитет државе и јавног сектора да повериоцима из редова домаће привреде плаћају на време бити додатно сужен. Очекује се да позитиван корак у том смеру донесе и предстојећи ребаланс Буџета, али и актуелна пореска реформа, о којој такође пишемо у овом броју часописа.

Прослушавање...

Шта означава латински израз *cautio iudicatum solvi*?

У питању је акторска кауција, односно обавеза страног држављанина који покреће парницу пред домаћим судом, да туженом на његов захтев, обезбеди парничне трошкове. Захтева се због могућег избегавања плаћања парничних трошкова одласком у иностранство у току или након завршетка спора. Као услов за примену овог института захтева се реципроцитет.

Шта је претпоставка афирмативне литисконтестације?

Сматра се да парнична странка која је, иако уредно позвана, изостала са рочишта, признаје оно што противник који је приступио на рочиште тврди и наводи. ЗПП усваја ово становиште, што је и теоријска основа контумационе пресуде (пресуде због пропуштања).

Шта је то делибациони поступак?

Поступак признања стране судске одлуке у коме се утврђује да ли она испуњава све претпоставке за признање; потом се може спровести поступак извршења те стране одлуке.

Која тужба се крије иза појма *actio confessoria*?

Конфесорна тужба, тужба за заштиту службености, која је пандан реивиндикацији код својине; овом тужбом се тражи успостава службености, одстрањење сметњи, успостава ранијег стања и евентуално накнада штете.

Надзор над пословањем осигуравајућих друштава

Надзор над пословањем осигуравајућих друштава једне земље може обављати и њена централна банка, као институција коју одликују независност и стручност у раду. Сазнајмо како у нашој земљи Народна банка остварује овај надзор

Сектор осигурања у Србији недовољно је развијен и налази се знатно испод просека земаља чланица Европске уније. У прилог томе говоре и два основна показатеља, однос укупне премије осигурања и бруто домаћег производа, као и износ укупне премије осигурања по глави становника.

Према учешћу премије осигурања у бруто домаћем производу у 2010. години, Србија се са 2% налази на 64. месту на светској листи. За 27 земаља чланица Европске уније овај показатељ у просеку износи 8,4%, за земље региона Централне и Источне Европе 2,6%, док је за групу земља у развоју тај просек 2,9%. Ако нам је за утеху, Румунија и Турска се налазе иза Србије.

Погледамо ли колики је износ премије по становнику, установићемо да ни ту ситуација није ништа боља. Са 98 америчких долара премије по становнику, Србија се у 2010. години нашла на 66. месту у свету, док за 27 земаља чланица Европске уније тај просек износи 2.716 америчких долара, за земље региона Централне и Источне Европе 274, а за земље у развоју 109. На првом месту у свету је Швајцарска са 6.724 америчких долара, а за њом следе Холандија и Луксембург. Државе из састава бивше Југославије, Словенија са 1.353 долара и Хрватска са 397, заузимају 29. односно 44. место. Ови подаци су преузети из Извештаја Народне банке Србије, Сектора осигурања за 2011. годину.

Можемо се подсетити да је пре распада СФРЈ „Дунав осигурање" имало највећу бруто премију, што указује на чињеницу да је потенцијал за развој осигурања у Србији био и највећи. Последње две године није дошло до значајних промена у сектору осигурања у нашој земљи, већ је уочљива стагнација. Основни разлог за овакво стање осигурања у Србији треба тражити у драстичном паду економије који је довео и до опадања куповне моћи становништва.

Међу предузећима која и даље успешно послују осигурава се само оно за шта постоји законска обавеза, као и имовина на којој може настати штета великих размера и то кроз селекцију ризика. И овде је разлог у потреби за смањењем трошкова, при чему је осигурање увек прво „на удару". Када је реч о становништву, заступљено је само осигурање од одговорности возача за штете причињене трећим лицима, тзв. обавезно осигурање, а грађани обично и не знају шта су тачно осигурали, већ то доживљавају само као предуслов који је потребно испунити за регистрацију аутомобила.

Иако памтимо и знатно боље дане, када је реч о куповној моћи у Србији, култура осигурања ипак није успела да се одомаћи на овим просторима. Међу главним разлозима истиче се неповерење у финансијске институције, али и у модел осигурања који није био ефикасан у периоду високе инфлације.

Стварању оваквог неповерења код становништва потмогла су и осигуравајућа друштва која нису редовно исплаћивала штете, или то нису чинила у реалном износу. Ту превасходно мислимо на штете настале на моторним возилима и исплате осигураних сума у животном осигурању.

Мишљења актуара и ревизора на финансијски извештај треба да буду сагласна.

Одузимање дозволе за рад

Овде ћемо поменути само још и одредбе о одузимању дозволе за рад. У члану 174. Закона дефинисани су случајеви у којима Народна банка Србије може одузети дозволу за обављање појединих или свих послова осигурања друштву за осигурање:

1. ако утврди незаконитости и неправилности у пословању које би угрозиле интересе осигураника и других корисника осигурања;

2. уколико друштво закључи уговор о посредовању и заступању са друштвом које не поседује дозволу Народне банке Србије;

3. ако не обавља делатност у складу са правилима струке, добрим пословним обичајима и пословном етиком;

4. уколико наступе разлози за одузимање сагласности на акта и радње друштва;

5. ако друштво не исплаћује штете или не извршава друге обавезе;

6. ако је дало нетачне податке о свом пословању или податке који могу довести у заблуду осигуранике, кориснике осигурања, односно трећа оштећена лица;

7. ако друштво није солвентно према извештају овлашћеног актуара, овлашћеног ревизора или ако није солвентно према налазу Народне банке;

8. ако друштво усвоји финансијски извештај и годишњи извештај о пословању, а да није размотрило мишљење овлашћеног актуара;

9. ако друштво не омогући вршење надзора на прописан начин, или овлашћеном ревизору онемогући да изврши ревизију на прописан начин или није обезбедило обављање актуарских послова на прописан начин;

10. ако није доставило извештаје, документа и друге податке, на прописан начин и у роковима;

11. ако је портфељ осигурања пренет без сагласности Народне банке;

12. ако друштво није спровело мере које му је наложила Народна банка.

Чланом 175. Закона прописано је да ће Народна банка Србије одузети дозволу друштву за осигурање:

1. ако је дозвола добијена на основу неистинитих и нетачних података;

2. ако друштво престане да испуњава услове за добијање дозволе;

3. ако се број акционара акционарског друштва за осигурање смањи испод два и не повећа се до тог броја у року од шест месеци;

4. ако друштво обавља послове осигурања за које нема дозволу Народне банке;

5. ако не одржава основни капитал у висини прописаној Законом;

6. ако не издваја, не образује и не одржава техничке резерве прописане Законом;

7. ако не обезбеди сигурност депоновања и улагања средстава осигурања, односно није очувало њихову реалну вредност;

8. ако није усвојило или не спроводи програм мера за покриће губитка ако је до њега дошло;

9. ако није поступило према мерама везаним за управљање ризиком;

10. ако није уплатило доприносе у гарантни фонд или не извршава обавезе по основу зелене карте;

11. ако ванредна управа није довела до стабилности и ликвидности друштва.

Одузимање дозволе, по било ком основу, не ослобађа друштво за осигурање обавезе по основу закључених уговора о осигурању.

Уместо закључка, навешћемо само то да према подацима Народне банке Србије на тржишту осигурања Србије послује 28 акционарских друштава за осигурање, односно реосигурање, да се у ликвидацији и стечају налазе 22 друштва за осигурање, те да је код 13 друштава поступак окончан, док код 9 друштава овај поступак још увек траје.

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Обрађујући широк спектар актуелних тема из домена правне и економске регулативе, електронски месечник ***Lege Artis*** доноси свеж и другачији приступ савременом пословању привредних субјеката, државних органа, образовних установа и адвокатских канцеларија, са посебним освртом на право и заштиту потрошача.

Под слоганом ПРОПИСИ У ПРАКСИ и на близу сто страна корисних информација у електронском формату, часопис ***Lege Artis*** постаје незаобилазни саветник и дневни пратилац у вашем животу, раду и пословању.

Тестаментарно (завештајно) наслеђивање

Као изразито формалан и строго личан правни посао, тестамент треба да буде изјављен у таквом облику који ће омогућити што поузданије сазнање о његовом постојању и садржају. Осим тога, ова формалност гарантује озбиљност и зрелост одлуке тестатора, али и заштиту од евентуалног фалсификовања

Настанак тестамента везује се за период 6–8 века пре н. е., односно за време распада колективне породичне својине. То је период када се постепено повлачи патријархална породица, а успоставља моногамна, а круг слободе тестирања лагано шири. Старешина породице (*paterfamilias*) оправдано је тежио да после смрти распореди своју имовину (заоставштину) у складу са сопственим интересима.

Наслеђивање на основу тестамента заснива се на нормама наследног права које оставиочевој вољи, израженој у облику тестамента (завештања), дају моћ да произведе одређена правна дејства. У том смислу, појединац својом последњом изјавом воље може слободно одредити ко ће га наследити. Ова могућност слободе тестирања (завештања), односно одређивања шта ће бити са имовином за случај смрти, појављује се у појединим случајевима као задовољење жеље завештаоца да изрази своју дугогодишњу везу са другим лицима. У тој одлуци, он се може руководити и жељом да заоставштину расподели између својих сродника и блиских му лица или жељом да имовина припадне оним лицима која ће је најрационалније употребити.

Наиме, тестамент може бити правни основ наслеђивања само ако постоји у моменту оставиочеве смрти. Овде, дакле, није реч о фактичком, већ о правном постојању. Завештање правно постоји само ако оставиочева воља има све одлике тестамента. Тестамент који не испуњава услове пуноважности, па је зато ништав, неће моћи да произведе правна дејства која би из њега иначе могла проистећи. Међутим, **постојање пуноважног тестамента није једина претпоставка да би тестамент произвео правно дејство**, па тако, он неће произвести правно дејство ако наслеђе није отворено, ако тестаментарни (завештајни) наследник не постоји у моменту оставиочеве смрти, ако је он неспособан или недостојан за наслеђивање, или се, пак, одрекао наслеђа. Завештање које не производи правно дејство називамо неделотворним или недејствујућим.

Карактеристике тестамента

Тестамент (завештање) јесте једнострани, **формалан, строго личан** и опозив **правни посао**, којим оставилац (завешталац, тестатор) уређује правну судбину своје имовине за случај смрти.

Дакле, тестамент је једнострани правни посао, јер настаје и производи правна дејства на основу изјаве воље само једног лица – завештаоца. Лице именовано за тестаментарног наследника у тренутку отварања наследства стиче право да се изјасни да ли прихвата или се одриче наслеђа (право на наследну изјаву), чак и онда када није знало да је тестамент сачињен. Да би тестамент био пуноважан, воља завештаоца мора бити изражена у некој од законом предвиђених форми. Форма тестамента представља његов конститутивни елемент (*forma ad solemnitatem*). Управо се из тог разлога тестамент убраја у формалне правне послове. Као што је напред наведено, тестамент је и **једнострано опозив правни посао**, јер га завешталац све до смрти, по

мобилизације завештаоцу који је на војној дужности, по одредбама које важе за судски тестамент, саставља командир чете, други старешина тог или вишег ранга, неко друго лице у присуству неког од тих старешина, као и сваки старешина одвојеног одреда.

Међународни тестамент је писмени и јавни облик завештања. Овлашћена лица за састављање овог тестамента јесу судија основног суда и конзуларни представник неке земље у иностранству, као и лица која су овлашћена за састављање ванредних облика тестамената. Међународни тестамент мора бити састављен у писаном облику, на било ком језику, написан руком или на било који други начин. Завештаоац мора да потпише сваки од листова које садржи тестамент, а ти листови морају бити нумерисани. Ако не може да се потпише, службено лице ће разлог томе констатовати на самом тестаменту. Завештаоац може да захтева да га неко друго лице потпише на тестаменту, а овлашћено лице ће то на тестаменту констатовати. Затим се на тестамент потписују сведоци и то службено лице. Завештање мора да садржи датум састављања. Тестамент ће бити пуноважан у погледу облика, без обзира на место где је направљен, место где се добра налазе, као и без обзира на држављанство, пребивалиште или боравиште завештаоца.

Тестатор може опозвати тестамент било када и то: изричито – састављањем новог тестамента у једној од форми прописаних законом, па тако, судски тестамент или тестамент сачињен пред сведоцима може бити опозван и својеручним тестаментом. Такође, може бити опозван и прећутно – ако је сачињен нови тестамент који је у супротности са одредбама раније сачињеног тестамента. Исто тако, завештаоац може опозвати тестамент конклудентним радњама, тако што ће фактички или правним послом међу живима, располагати индивидуално одређеним стварима или правима, које су претходно биле завештане. Фактичко коришћење ствари, је, на пример, њена употреба у мери која доводи до трошења ствари у потпуности или у њеном претежном делу, док правно располагање представља закључење правних послова којима се ствар отуђује (уговор о доживотном издржавању, о поклону и сл.). Претпоставља се да је на наведени начин тестамент заправо опозван.

Закључак

У правном смислу, односно наследноправном смислу, завештање треба разликовати од тзв. уметничких, политичких или књижевних тестамената. Познати политички тестамент представљале су последње речи покојног доживотног председника СФРЈ маршала Јосипа Броза Тита: „Чувајте ми Југославију!”, које су тада изнете ужем политичком руководству бивше Југославије.

За разлику од поменутог примера, само завештања у наследноправном смислу стварају права и обавезе за одређена лица, и та права и обавезе се, непосредно или посредно, увек могу и имовински изразити, те бити предмет расправљања у оставинском поступку. Тако, на пример, неимовинске одредбе у тестаменту, као што су начин и место сахране, увек утичу на трошкове, које ће сносити универзални сукцесор, ако није другачије одређено у самом тестаменту, или ако је у завештању признато ванбрачно дете, то дете аутоматски стиче право на наслеђе завештаоца – ванбрачног оца.

Форма, као спољашњи, видљиви облик у коме се изјава воље чини, ипак, не пружа искључиву и безусловну гаранцију да формално беспрекорно предузети акт завештања садржи праву вољу завештаоца. У односу форме и садржине правног посла установљеном у циљу остварења сигурности правног промета, форма не сме да има превагу. Њихов значај мора бити подједнак, а код евентуалног питања превласти, предност треба дати садржини. Нарочито стога што намера завештаоца може бити утврђена на више начина, те откривена у поступку тумачења завештања, па се инсистирање на поновном испуњењу одређених формалности у поступку „оснажења” једном већ формално сачињеног завештања, какве тражи, на пример, енглеско право, чини претераним и непотребним.

Квалитетно образовање као заједнички циљ

У корелацији са државним образовањем, приватно образовање све више узима маха у нашој земљи. На том путу испраћено је неверицом и бројним предрасудама. Важније од тога да се фаворизује било који вид образовања, био он државни или приватни, јесте потреба за системским решењима којима ће се унапредити квалитет образовања у целини

У европским земљама држава има изразито доминантну улогу у у основном и средњем образовању, али је и учешће приватног сектора у високом образовању значајније. Поред тога што нуди студирање на државним факултетима, у многим европским земљама држава обезбеђује кредите и стипендије за студирање и на приватним. У развијеним европским земљама приватне школе су престижне установе које обезбеђују адекватан професионални приступ у образовном процесу и у васпитном раду са децом различитог узраста. Скупа престижна школа, попут Кембрица, Оксфорда или америчког Јејла, обезбеђује и одређени друштвени статус, па стога послодавац свом будућем запосленом, у чијој се биографији наводи школовање у овако престижној образовној установи, не може да понуди било какав посао нити било какву зараду. Међутим, престиж је категорија која се стиче с временом, поверењем у образовни систем и испорученим квалитетом самог образовања.

Иако постоји готово две деценије у Србији, за наше приватно образовање и даље се може рећи да је „у зачетку", а посебно с обзиром на чињеницу да још увек постоје непревазиђене тешкоће у поимању приватног школства. **Овај тип школства у јавности је препознат по бројним предрасудама и увреженом мишљењу да у њему није заступљен исти квалитет наставе какав је присутан на државним факултетима и школама.** Пре него што овакве произвољне чињенице усвојимо као објективна гледишта, треба их пажљиво проверити и размотрити, јер у супротном и даље остају у сфери обичних предрасуда.

Као разлози који подстичу овакву неверицу према приватном школству најчешће се наводе следеће околности: студенти не добијају квалитетно образовање, знатно блажи критеријуми пријемног испита, цена школовања је превисока у поређењу са животним стандардом становништва, изражена скептичност по питању могућег запослења и сл. Даљој негативној слици, свакако, доприноси и чињеница да се, рецимо, за рад у правосудним органима и државним институцијама обично тражи да је кандидат завршио државни факултет.

Сходно наведеним претпоставкама, породица будућег студента одлучује се за државне, а не за приватне факултете, јер постоји уверење да би по завршетку студија лако могла стећи идентитет породице сумњивог социјалног миљеа и оног друштвеног слоја који има новац да плати школовање очекујући за узврат диплому без икаквог знања. То је само још једна у низу предрасуда у формирању неповољне слике о приватном школству.

Приватном школству се не признају заслуге у креирању будућих стручњака, већ се етикетира дисквалификаторном одредницом

1) ангажовање наставног особља с већим искуством и вишим образовањем,
2) повећање зарада наставницима,
3) обезбеђење новијих уџбеника и помагала,
4) смањење величине одељења (увођење менторског начина рада),
5) смањење броја ученика по наставнику.

Неке од могућих мера за унапређење квалитета образовања у основним и средњим школама (без обзира на начин финансирања) јесу и следеће:
1) побољшање стручности наставника,
2) побољшање опремљености школа,
3) увођење стандардних националних годишњих тестова за оцену квалитета школа и објављивање њихових резултата,
4) повећање флексибилности програма како би се структура образовања ускладила са захтевима тржишта.

У сектору приватног образовања запослено је 126 хиљада радника што износи око 6,5% од укупног броја формално запослених у Србији. То је велика помоћ држави и довољна уштеда финансијских средстава која би могла бити преусмерена на нешто друго. С друге стране, држава би стипендијама могла да потпомогне младе стручњаке који захваљујући свом раду добијају признања свуда у свету и на најбољи могући начин представљају нашу земљу.

С обзиром на то да је свим институцијама, било да се оне налазе у приватној својини било у државној, јединствен циљ унапређење образовања, **међу институцијама би требало успоставити још бољу сарадњу и повезаност** како би оне свој учинак остариле у знатно већој мери.

Уместо закључка

Испрва је приватни сектор значајније био присутан само у неким сегментима високог образовања, али се данас ситуација битно мења, па је он све присутнији и у основном и средњошколском образовању.

Долази време када је потреба за обједињавањем оба сектора образовања постала неминовност и када на раслојавање међу ђацима приватних и државних школа, али и колега који раде у једном или другом образовном систему, треба гледати као на ствар која припада прошлости. Суштина је у постојању иницијативе равноправног образовног система који се испољава кроз средства јавног информисања, кроз став Министарства просвете и науке, кроз прихватање од наставног кадра у државним школама и кроз квалитет и неопходност приватних школа које ће наћи равноправност и своје место у целокупном образовном систему.

Тек када се створе услови за стварно интегрисање приватне иницијативе у просветну стварност Србије онда ћемо имати комплетно образовање подигнуто на један виши и квалитетнији ниво. На том путу **потребан нам је концепт који приватну иницијативу неће доживљавати као латентну опасност, већ као добронамерну стварност**.

СТАТИСТИКА

Сваке године се појављује све већи број школа и факултета који се финансирају из приватног сектора. Од укупног броја акредитованих високих школа, у Србији су тренутно 42 државне, а 7 је приватних.

Према подацима Министарства просвете и науке у Србији има 548 средњих школа, од чега је 20 приватних. Забрањен је рад двема средњим школама, једној гимназији и једној фризерској школи из Београда.

Према подацима Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у Србији раде 63 приватне предшколске установе и 38 приватних основних школа. Верификованих приватних основних школа има свега 5 и све се налазе у Београду.

Извор: дневни лист *Политика* и *Центар за образовну политику*

Усаглашеност домаћег правног система са европским радним правом

Пут до формалног приступања наше земље Европској унији мора бити испраћен и одговарајућим променама унутар домаћег правног система. Овај текст је прилика да добри познаваоци европског радног права кажу своју реч о томе

Утврђена оријентација Републике Србије ка чланству у организацији, званој Европска унија, доноси и одређене „последице", како на пољу правне науке, тако и на пољу правне праксе. Правна наука, како се истиче, ове последице треба да проучава, а правна пракса треба да их „узима у обзир".

Најважнија правна последица огледа се у обавези усклађивања домаћег (радног права) са (радним) правом Европске уније, што је и потврђено одговарајућом Резолуцијом Народне скупштине из 2004. године.

Сâм процес хармонизације, односно конкретно уношење правних решења овог правног система у домаћи правни систем **представља врло сложен процес, а то посебно долази до изражаја у области радног права**. Хармонизација, или према речима А. Вотсона – „правна трансплантација" (радноправних) прописа укључује свест народа, привреду, историју и друге националне особености једног друштва. Непоштовање ових принципа било је и разлог немогућности фактичке примене турског Закона о облигацијама, рађеног по „узору" на швајцарски Закон о облигацијама, унетог у правни систем након проглашења Ататуркове Републике. Нешто слично се догодило и приликом „реципирања" Аустријског грађанског законика кроз српски Грађански законик из 1844. године.

Сматрамо да се одредбе једног (радно) правног система тешко могу преносити/„хармонизовати"/ у други систем, али и примењивати/тумачити, без претходног познавања принципа, циљева, али и судске праксе изворног правног система.

Појам и принципи радног права Европске уније

Иако је приликом оснивања Европске економске заједнице 1957. године, као претече данашње Европске уније, виши ниво животног стандарда прокламован као један од основних циљева саме заједнице, чином њеног оснивања радно право није посматрано у контексту овог прокламованог циља. Наиме, одредбе о слободном кретању људи биле су установљене, превасходно, у интересу компанија како би им се обезбедила радна снага. Одредбе о дискриминацији, исто тако, биле су унете на предлог Француске која је имала „јаче" законодавство у односу на друге чланице, а у циљу избегавања тзв. социјалног дампинга.

Економски оријентисана, Европска економска заједница с временом је прерасла у политичку, али и социјалну заједницу, где одредбе о радном праву, поред економског, добијају и свој социјални аспект. Заправо, радноправна политика Европске уније иде „у корак" са концепцијом економске политике ове организације.

Наиме, Европска унија се определила за тзв. социјални капитализам, који одржава одређени степен равнотеже између економске

да повећа овај период, ако је вероватно да проблеми који настају у вези са најављеним отпуштањем не би могли били решени у периоду од 60 дана, при чему, државе чланице, и иначе, могу надлежној јавној власти дати шира овлашћења.

Ова Директива представља пример, пуког прихватања одредаба Директиве, али не и њиховог смисла и циља. Програм решавања вишка запослених, као и улога Националне службе за запошљавање, у пракси представљају обичну формалност, док се обавезно мишљење синдиката не уважава, што је све заједно противно, претходно описаном, циљу директиве. Сматрамо да се питање вишка запослених ефикасно може решавати једино превенцијом, у смислу и духу Директиве бр. 2002/14/ЕЦ о установљењу општег оквира за информисање и консултовање запослених.

7. Потраживања запослених у случају стечаја

Потраживања запослених у случају стечајног поступка регулисана су Директивом бр. 2008/94 о заштити запослених у случају инсолвентности послодавца. Може се рећи да су у погледу ове Директиве, одредбе Закона о раду у основи усклађене са правом Европске уније. Сматрамо, међутим, да држава треба да искористи постојећу могућност ове Директиве у погледу могућности заштите потраживања запослених у другим ситуацијама инсолвентности послодавца, на пример, тамо где је исплата потраживања у дужем периоду *de facto* стопирана, установљена другим поступцима осим стечаја.

8. Забрана дискриминације

Материја забране дискриминације у основи је регулисана Директивом бр. 2000/78 која установљава општи оквир за једнако поступање у запошљавању и радном односу. Иако су одредбе Закона о раду усклађене са одредбама поменуте Директиве, сматрамо да се у, у смислу ове Директиве, мора извршити појачана заштита од кршења забране дискриминације у случају старијих запослених, а терет доказивања „пребацити" на послодавца уколико се докаже вероватноћа постојања дискриминације.

Смешна страна адвокатуре

Адвокат је паркирао свој *BMW* поред тротоара и отворио врата. Изненада, поред њега је пролетео аутомобил великом брзином, ударио у врата и откинуо их. Адвокат је био сав избезумљен.

Када је на место несреће дошао полицајац, адвокат му је јецајући рекао: „Погледајте шта је та особа урадила мојој душици! Морате да га пронађете и да га ухапсите!"

„Ви адвокати сте прави материјалисти, мука ми је од вас", рече полицајац нервозно. „Толико сте узнемирени због свог глупог *BMW* да нисте ни приметили да вам је у несрећи откинута лева рука."

„О, мој боже!", врисну адвокат запрепашћено. „Мој ролекс!"

◎◎◎

Разговарају два пријатеља.

„Чујем да си изгубио парницу. Да ли ти је адвокат дао лош савет?", пита први.

„Ма, не, наплатио ми је за њега", бесно ће други.

Судска деоба заједничке имовине супружника

Својом ретроактивном применом, Породични закон нуди могућност судовима да брже и ефикасније изврше деобу заједничке имовине супружника, а посебно користећи претпоставку њихових једнаких удела

Судска деоба заједничке имовине супружника, такозване брачне тековине, сматра се врло компликованим и дуготрајним спором који неретко траје и више деценија, а најчешће се решава тако што странке, након вишегодишњег суђења, материјално и психички исцрпљене, пристану на договор. Неретко се спор наставља и након смрти супружника, када њихови правни следбеници преузму поступак.

Раније је ово гледиште, у доброј мери, било тачно, међутим, поставља се питање важи ли оно и данас.

Имају ли судови сада прилику да убрзају поступање у овим предметима и „реше се" старих предмета, користећи одредбе Породичног закона Републике Србије („Сл. гласник РС", бр. 18/2005 и 72/2011) који се, сходно одредби члана 357, ретроактивно примењује и на породичне односе настале до дана почетка његове примене, а будући да се судски поступци започети пре ступања на снагу новог закона окончавају по његовим одредбама (осим ако је до дана почетка његове примене донета првостепена одлука)?

У даљем тексту најпре ће бити приказан законски режим заједничке имовине супружника и деобе ове имовине, након чега следи осврт на карактеристичне примере из судске праксе.

О заједничкој имовини супружника и њеној деоби

Режим заједничке имовине супружника регулисан је Породичним законом (у даљем тексту: ПЗ). По овом пропису имовински односи супружника подлежу **двојаком режиму** који може бити **законски и уговорни**, то јест онај у коме супружници, склапањем брачног уговора стављају имовину стечену у заједници живота у браку под другачији режим од законског, тако да се закон примењује само ако није закључен брачни уговор, као и на имовину која није обухваћена овим уговором. То значи да уговорни режим у потпуности може отклонити примену закона (на пример, супружници могу уговорити да имовина стечена радом не представља заједничку, већ посебну имовину).

Нас у овом тексту занима законски режим заједничке имовине супружника, као тип имовине који сачињавају она добра која су супружници стекли радом у току трајања заједнице живота у браку (чл. 171. ст. 1. ПЗ-а). Из овога произилази да су за стицање у браку у смислу заједничке имовине неопходна два елемента:
1) да је имовина **стечена радом**, и
2) да је стечена у току трајања **заједнице живота** супружника.

Овим се одступило од раније одредбе да се заједничком имовином сматра она која је стечена у браку, без обзира на постојање заједнице живота. **Увођење појма заједнице живота може се сматрати добрим решењем јер потпуније изједначава брачну и ванбрачну заједницу кроз појам заједничког живота** као оквира у коме се стиче заједничка имовина.

Овом имовином супружници располажу заједнички и споразумно, те супружник

и 11/88). Брачни другови су равноправни носиоци станарског права на стану који користе у заједничком домаћинству без обзира на то коме је од њих дат стан на коришћење, односно, ко је закључио уговор о коришћењу стана.

Сагласно изнетом, тужиљи припада тражено стварно право сувласништва на предметном стану стеченом откупом за време трајања њене брачне заједнице са туженим, од заједничких новчаних средстава, у смислу члана 321. ст. 2. у вези са ст. 1. тада важећег Закона о браку и породичним односима („Сл. гласник СРС”, бр. 22/80) и то са једном половином идеалних делова с обзиром на то да је реч о откупу стана у смислу члана 16. ст. 1. Закона о становању, по бенефицираним, нетржишним условима резервисаним за носиоце станарског права, који оправдавају једнак удео брачних другова у тако стеченој имовини”.

Пресуда Другог општинског суда у Београду, П. бр. 7650/06 од 15. 12. 2007, Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. бр. 1310/08 од 23. 4. 2008. и Пресуда Врховног суда Србије Рев. бр. 2183/08 од 5. 11. 2008.

Ова одлука је упитна пре свега због тога што је суд заснива, између осталог, на одредбама Закона о браку и породичним односима РС, који је доношењем ПЗ-а престао да се примењује. Осим тога, предметна непокретност јесте стечена у току трајања заједнице живота странака, али није стечена радом, већ тако што је мајка туженог на њега пренела станарско право по замени једног већег стана за два мања, па се никако не може говорити да је стан добијен и за потребе тужиље. Такође, приликом утврђивања откупне цене стана није узет у обзир стамбени допринос нити једног супружника, што опет води до закључка да ова имовина није стечена радом, те да се не може сматрати да представља заједничку имовину странака, већ пре да се ради о посебној имовини туженог.

Закључак

Из досадашње судске праксе намеће се закључак да спорови за деобу заједничке имовине супружника могу бити веома сложени и дуготрајни. Мора ли то заиста бити тако показаће поступање судова у овим предметима у наредном периоду.

Породични закон, својом ретроактивном применом, свакако нуди могућност судовима да брже и ефикасније изврше деобу заједничке имовине супружника, а посебно користећи претпоставку њихових једнаких удела.

У сваком случају, питање заједничке својине супружника на стану стеченом откупом у току трајања животне заједнице остаје и даље отворено и мора се решавати у сваком појединачном случају, руководећи се дужином трајања заједнице, радом који су супружници уложили у заједницу, начином на који је стечено станарско право на стану који је касније откупљен, и нарочито – начелом правичности.

Осим тога, морало би се тежити уједначењу судске праксе у погледу могућности примене режима заједничке својине супружника на привредне субјекте као посебних правних лица.

КАД БРОЈЕВИ „ПРОГОВОРЕ”

У Првом основном суду у Београду најстарији поступак за деобу брачне тековине започет је подношењем тужбе дана 16. маја 1979. године, што значи да је предмет стар преко 34 године и још увек није окончан ни у првом степену.

Упоредним прегледом три просечна већа парничног одељења истог суда утврђено је да, у новопримљеним предметима, у току априла и маја ове године, брачне тековине чине 3% ових предмета. У истом периоду решено је 10% ових предмета у односу на укупан број мериторних одлука.

Најзад, упоредним прегледом ова три већа утврђено је да међу предметима старијим од 10 година, поделе брачне тековине чине 4,06% укупног броја предмета.

ГОРДАНА АЈНШПИЛЕР-ПОПОВИЋ
судија Привредног апелационог суда
sudski.postupci@legeartis.rs

Достављање писмена у судским поступцима са посебним освртом на електронско достављање

Измене у начину достављања писмена према новом Закону о парничном поступку отварају бројне недоумице у пракси. У свом поступању судови се већ сада суочавају са потенцијалним проблемима, али је јасно да ће многи од њих тек доћи на ред

Закон о парничном поступку („Сл. гласник”, бр. 72 од 28. 9. 2011, у даљем тексту: ЗПП), чија је примена почела 1. фебруара 2012. године, донео је изузетно значајне новине у области достављања писмена. Тако је одредбама члана 128. ЗПП-а, којима се регулише начин достављања, предвиђено да се писмена достављају непосредно у суду, преко поште, лица регистрованих за обављање послова достављања, лица запосленог у суду, других државних органа, лица са јавним овлашћењима или других лица одређених посебним прописима, на начин прописан ЗПП-ом. **Наведену одредбу условило је увођење нових професија** бележника и судског извршитеља и очекивани обим послова које наведена лица могу обављати, а који би подразумевао и могућност вршења доставе.

Лице које врши достављање дужно је да на захтев лица коме се достављање врши докаже својство лица овлашћеног за достављање, што, свакако, онемогућава злоупотребе, лажна представљања, а тиме и повреду права лица којима се достава врши.

Лица које достављач затекне на месту на коме треба да се изврши достављање дужна су да на његов захтев пруже податке о свом идентитету, што **представља новину у односу на раније предвиђене одредбе** о достављању, а у пракси, такође, и одговор на потребу да се спрече чести приговори да достављање није извршено лицу коме је по закону морало или могло да се изврши.

Достављање електронским путем

Изузетно значајну новину представља законом регулисана могућност достављања електронским путем. Према одредбама члана 129. ст. 1. ЗПП-а предвиђено је да **достављање може да се обавља и електронским путем у складу са посебним прописима**. Ово је **ново законско решење**, јер до сада законом није постојала могућност доставе на поменути начин. Претпоставка оваквог степена доставе јесте веома висок степен техничке оспособљености, а свакако и пре свега, поседовање потребних уређаја, односно рачунара којима би се такво достављање могло извршити. Управо из наведених разлога, **закон за сада предвиђа да је поменути начин доставе могућ** и то у складу са посебним прописима којима се регулише питање електронске комуникације, **али не и да се достављање мора обављати на наведени начин, нити да је оно редован начин доставе**. Из тога би се могло закључити да само онда када је то могуће и када постоји сагласност странака у погледу таквог начина доставе, суд писмено може достављати електронски.

решење, којим предвиђа начин достављања правним лицима. Тиме је предвидео да се, поред доставе писмена у просторијама правног лица запосленом лицу, достављање врши и законском заступнику правног лица на адресу из јавног регистра, односно на адресу његовог пребивалишта. То значи да ће се достава законском заступнику вршити према одредбама за достављање физичком лицу, на адресу која је уписана у јавни регистар, а ако на тој адреси није могућа достава истом лицу, односно ако је на истој адреси непознат, онда ће се достава извршити на адресу његовог пребивалишта које је, сходно члану 131. ст. 1. Закона којима се предвиђа достављање физичким лицима, уписано код органа надлежног за вођење евиденције о личним картама.

Достављање јавном бележнику и извршитељу може се извршити на начин као и пуномоћнику, што представља ново законско решење условљено увођењем нових професија јавног бележника и извршитеља у правни живот Републике Србије.

Достављање у преградак код суда

Новину у погледу начина достављања правним лицима и адвокатима, **представља**, такође, и **могућност да се достављање врши у суду, полагањем писмена у посебни преградак**, на њихов захтев и по одлуци председника суда. У тој ситуацији достављање врши овлашћено лице суда, а на наведени начин може се извршити достава само правним лицима и адвокатима.

За овакву доставу потребно је задовољити два услова, а то је да су правна лица или адвокати захтевали отварање посебног преграткa у суду и да је председник суда такву одлуку донео. Овај начин доставе регулисан је детаљно одредбама члана 138. ЗПП-а, тако што је предвиђено да адвокат, односно овлашћени представник правног лица који преузима судска писмена из судског преграткa мора да преузме сва писмена која су у преградак положена. Предвиђена је, такође, обавеза адвоката, односно овлашћеног представника правног лица да писмено преузме из преграткa код суда у року од 8 дана од дана полагања у судски преградак, те да се уколико писмено не буде подигнуто у наведеном року достављање врши истицањем писмена на огласну таблу суда и сматра се извршеним по истеку рока од 8 дана од дана оваквог истицања.

И овде је важно назначити да се сви наведени начини доставе, по Закону односе само на поднеске за које, по члану 141. Закона, није предвиђена обавеза личне доставе.

Закључимо на крају да се још увек не могу сагледати сви проблеми око уредности доставе који ће се појавити применом анализираних законских решења, те да је више него сигурно да ће пракса кроз тумачења и заузете ставове морати у будућности да реши још многе од њих.

Смешна страна адвокатуре

Адвокат: „И шта се онда догодило?"

Сведок: „Рекао ми је: *Морађу да те убијем јер можеш да ме идентификујеш.*"

Адвокат: „Па, је ли вас убио?"

Сведок: „Очигледно није."

◎◎◎

Адвокат: „Јесте ли сексуално активни?"

Сведок: „Не, само лежим."

ВЕСНА НИКОЛИЋ
адвокат с дугогодишњим искуством у државној управи,
специјализована за област радног и управног права
sudski.postupci@legeartis.rs

Општи управни поступак за почетнике

Све оно што сте одувек желели да знате о управном поступку – на једном месту: странке, достављање, рокови, врсте поступка и решења, као и могућа правна средства

Закон о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ”, бр. 33/97, 31/01, „Сл. гласник РС”, бр. 30/2010, у даљем тексту: ЗУП) један је од најважнијих процесних закона у нашем правном систему. По њему су дужни да поступају државни органи када у управним стварима уз непосредну примену прописа, решавају о правима, обавезама и правним интересима физичких, правних и других лица. По њему поступају и предузећа и друге организације када у вршењу јавних овлашћења, која су им поверена законом, такође, одлучују о правима и обавезама поменутих субјеката.

Као и сви системски закони, процесни или материјални, и ЗУП садржи своја начела. Начела представљају опште принципе на којима се заснива сâм закон и она нам користе у случају непрецизности поједине норме или закона. Начела ЗУП-а су следећа:

1. начело законитости – у управним стварима се решава на основу закона и прописа, а у случају слободне оцене у границама овлашћења и с циљем ради којег је овлашћење дато;

2. начело заштите права грађана и заштите јавног интереса;

3. начело ефикасности;

4. начело истине – обавеза потпуног и правилног утврђивања чињеница и околности које су од значаја за доношење законитог и правилног решења;

5. начело саслушања странке;

6. начело оцене доказа;

7. начело самосталности у решавању;

8. начело двостепености – против првостепеног решења странка има право на жалбу;

9. начело правноснажности;

10. начело економичности поступка;

11. начело пружања помоћи странци;

12. начело употребе језика и писма.

Надлежност

Стварна надлежност за поступање одређује се према прописима према којима се уређује одређена област (порези, царине и сл.). У првом степену у управним стварима одлучује орган предвиђен законом.

Месна надлежност у стварима које се односе на непокретност одређује се према месту непокретности, а када је у питању државни орган или предузеће, према његовом седишту.

Стварна и месна надлежност не могу се мењати договором странака, нити органа.

Ако су за једну ствар истовремено надлежна два органа, биће надлежан онај орган који је први покренуо поступак. У току целог поступка орган пази на своју стварну и месну надлежност. У односу на странке с међународним имунитетом, важе правила међународног права.

Орган предузима радње на свом подручју, а на другом подручју уз обавештење органа с тог подручја. Органи су дужни да једни другима указују правну помоћ.

Изузеће

ЗУП предвиђа обавезне разлоге за изузеће у односу на службено лице чим оно сазна за неки од тих разлога, али и разлоге због којих сама странка може да тражи изузеће. До одлуке о изузећу службено лице не може да предузима радње, изузев оних које не трпе одлагање. Може се тражити изузеће службеног лица које поступа појединачно, као

ИЗВРШЕЊЕ ПРЕКО ДРУГОГ ЛИЦА

Ово извршење се спроводи код оних радњи које може да изврши и друго лице (исељење из стана). Услов за његово спровођење је да је извршеник претходно опоменут да одређену радњу сâм изврши (у супротном орган не би могао да стави трошкове извршења на терет извршеника).

може користити. О предлогу за понављање одлучује орган који је донео коначно решење (првостепени или другостепени). У одлуци о понављању поступка увек се одлучује о судбини решења чија се обнова тражи. Одлука мора да садржи оцену нових доказа, раније изведених доказа и њихову међусобну везу. Раније решење се оставља на снази или замењује новим.

2.2. Мењање и поништавање решења у вези са управним спором

Ово средство представља вид самоконтроле у управном поступку поводом покренутог управног спора. Када добије тужбу поднету у управном спору, као тужени чији се акт оспорава, орган може сâм да измени или поништи решење из разлога због којих би то могао и сâм суд да учини.

2.3. Поништавање и укидање решења по основу службеног надзора

Ово правно средство се користи против коначних решења. Пет законских разлога се користи за поништавање коначних решења, а за укидање само један – повреда материјалног права, без мењања чињеничног стања, у року од једне године од коначности решења.

2.4. Укидање и мењање правноснажног решења уз пристанак странке

Ако је правноснажним решењем странка стекла неко право, а орган који је донео то решење сматра да је у том решењу неправилно примењен материјални закон, он може решење укинути или изменити. Услов за примену овог ванредног правног средства, међутим, јесте да странка која је стекла неко право пристане на то и да се тиме не вређа право трећег лица. Пристанак странке је обавезан и за измену оног решења којим је странци одређена нека обавеза.

2.5. Ванредно укидање

Разликује се од претходних јер се подноси против извршних решења, ради отклањања тешке и непосредне опасности за живот и здравље људи, јавни поредак, морал и отклањање поремећаја у привреди, а све под условом да се то не може постићи другим средствима којима се мање вређају права странака. Лица оштећена применом овог средства управо због тога имају право на накнаду штете.

2.6. Оглашавање решења ништавим

Прописано је пет случајева када се решење оглашава ништавим. Правне последице оглашавања решења ништавим огледају се у томе што се поништавају све правне последице које је такво решење произвело.

Извршење

Извршење се спроводи ради остварења новчаних и неновчаних обавеза. Да би се извршење спровело услов је у наступању извршности. Неновчане обавезе се извршавају административним путем, а новчане у судском поступку. Постоје две врсте извршења неновчаних обавеза.

ИЗВРШЕЊЕ ПРИНУДОМ

Овај начин извршења спроводи се против лица која су обавезна да изврше радњу коју не може друго лице, која су дужна да нешто трпе или допусте. Извршенику се најпре запрећује могућом мером, а онда се, у случају неуспеха, мера и спроводи.

Расподела ризика и средства обезбеђења у пројектима јавно-приватног партнерства

Одређење ризика, њихова расподела, могуће последице ризика, као и инструменти за превенцију и отклањање узрока који могу довести до неиспуњења обавеза, зависиће од опредељеног модела ЈПП-а, односно од природе и врсте односа јавног и приватног партнера и обима права и обавеза које партнери преузимају

Пре него што представници јавног и приватног сектора приступе дефинисању могућих модела и праваца развоја међусобних односа у оквиру конкретног пројекта јавно-приватног партнерства, обе стране треба начелно да се сагласе о квалитету и врсти права и обавеза које ће прихватити. То зависи, пре свега, од врсте и природе самог предмета јавно-приватног партнерства (у даљем тексту: ЈПП), дакле од области у којој се ЈПП предвиђа, али и од тога да ли су у питању радови, тачније финансирање и изградња објеката, односно финансирање, изградња и управљање и/или одржавање објеката, или је предмет тог односа пружање услуга крајњим корисницима. При том, ЈПП може да се реализује у области путне, комуналне, социјалне или економске инфраструктуре. Осим тога, ангажман приватног сектора може за предмет да има комерцијално коришћење природних богатстава или добара у општој употреби, или обављање делатности од општег интереса (у контексту наведених услуга крајњим корисницима), односно ако су у питању концесије, треба разликовати концесије за јавне радове и концесије за услуге.

Сви ови могући предмети ЈПП-а пружају одговор и на питање начина наплате за извршене радове и/или пружене услуге (директно од корисника или из буџета), од чега, такође, зависи употреба једног од више могућих модела ЈПП-а, а следствено томе и дефинисање и расподела ризика, као и средстава обезбеђења.

„Класичне" облике ЈПП-а, с једне стране, и концесије, с друге, не одликују исте врсте ризика. Осим тога, и међу различитим облицима ЈПП-а, а пре свега у два основна „класична" облика, а то су уговорно ЈПП и институционално ЈПП, ризици се разликују, па се, када је у питању приватни партнер, крећу од најмањих (код уговорног ЈПП-а), преко институционалног који подразумева оснивање привредног друштва (у даљем тексту: ДПН/друштво за посебне намене), све до највећих ризика које приватни партнер преузима (код концесије). При том, није свако ДПН које се оснива, у складу са Законом о јавно-приватном партнерству и концесијама („Сл. гласник РС", бр. 88/11), институционални облик ЈПП-а. Само оно ДПН чији су оснивачи или чланови заједно јавни и приватни партнер, представља пример институционалног ЈПП-а.

У разматрању могућих ризика и њихове расподеле, важно је знати да концесија није више уређена посебним законом. Заједно с другим наведеним облицима ЈПП-а (уговорно и институционално), она је уређена Законом о јавно-приватном партнерству и концесијама. Закон о концесијама („Сл. гласник РС", бр. 55/03) престао је да важи, али су „списак" области и логика поимања концесије у Закону

до прибављања грађевинске дозволе.

Касније, након оснивања ДПН-а, најефикасније средство обезбеђења које ће бити од значаја за ДПН, имајући у виду да почиње изградња објеката по уговору који ће ДПН као будући инвеститор у смислу прописа о планирању и изградњи да закључи са извођачем радова, јесте **банкарска гаранција за добро извршење посла**. Она се издаје у висини од највише 10% укупне вредности, при чему се узима у обзир рок трајања извршења посла. Ову гаранцију понуђач мора да преда наручиоцу у тренутку закључења уговора. Наручилац је дужан да у конкурсној документацији предвиди да банкарска гаранција за добро извршење посла мора трајати најмање три дана дуже од дана истека рока за коначно извршење посла, односно реализације уговора. Ако се у току реализације уговора продуже рокови за извршење уговорне обавезе, мора се продужити и важност банкарске гаранције. Поред ове, ДПН ће захтевати и **банкарску гаранцију за отклањање недостатака у гарантном периоду**.

Финансијској институцији која прати финансирање пројекта **стоји на располагању неколико инструмената**. Најсигурније средство из њеног угла, засигурно је хипотека, али и залога на покретним стварима и залога на потраживањима. Кад је реч о хипотеци, поред објеката чија је изградња предмет пројекта ЈПП-а и свака друга хипотека јесте инструмент који би финансијској институцији могао да обезбеди извршење евентуалних потраживања према приватном партнеру (предмет хипотеке у овом случају могле би бити непокретне ствари у својини приватног партнера које се налазе негде другде невезано за пројекат). Како, међутим, свака банка и друга финансијска институција дају кредит инвеститору онда када инвеститор докаже исплативост пројекта, дакле, када докаже да је у питању *bankable* пројекат, то се банка везује за сâм пројекат, јер ако се кредит исплаћује из пројекта, онда се из пројекта може наплатити и евентуално потраживање према инвеститору у поступку отплате кредита (у том контексту, приходи ДПН-а јесу заправо извор средстава за отплату кредита, а обезбеђење за отплату јесте хипотека). Такође, у корист финансијске институције може се уговорити уступање прихода ДПН-а у висини коју у ДПН-у оствари приватни партнер и који припадају приватном партнеру. Поред тога, могућа је и залога на рачуну приватног партнера, као и залога над уделима или акцијама које приватни партнер има у другим привредним друштвима. Наведена средства обезбеђења у корист финансијске институције не треба поистовећивати с делом средстава који ће се иначе обезбеђивати из прихода ДПН-а ради отплате кредита. Стога, пројекат чија је изградња предмет ЈПП-а, јесте и биће основни извор средстава за отплату кредита и у том смислу сваки кредит из којег се финансира пројекат или део пројекта, иде на терет укупних прихода заједничког ДПН-а у периоду који одговара периоду отплате кредита.

Уместо закључка

Одређење ризика, њихова расподела, могуће последице ризика, као и инструменти за превенцију и отклањање узрока који могу довести до неиспуњења обавеза, зависиће од опредељеног модела ЈПП-а, односно од природе и врсте односа јавног и приватног партнера и обима права и обавеза које партнери преузимају.

У том смислу, као и у вези с листом могућих средстава обезбеђења која су на располагању, пре свега, јавном, али и приватном партнеру који има за циљ да пројекат успе и да донесе профит, поменутим партнерима су на располагању различита средства развоја, заштите и доброг управљања пројектом. У пракси то ће значити да већ у току припреме пројекта и поступка јавног одабира приватног партнера све опције треба „ставити на сто", а затим треба приступити припреми јавног уговора и заједно са одабраним приватним партнером, а у оквиру одабраног модела ЈПП-а, „кренути" у реализацију самог пројекта.

ИНГ-ПРО

PROPISI.NET

ОНЛАЈН ПРАВНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

ПРАТИТЕ ПУТЕМ ИНТЕРНЕТА

прописе, судску праксу, правна мишљења, моделе уговора и образаца, електронски часопис, коментаре, калкулаторе камата и судских такси, актуелности...

...у брзој, јединственој и дневно ажурној интернет апликацији, која функционише без икакве инсталације, с међусобно повезаним документима, и са Мејл сервисом, који све промене из области вашег пословања доставља на ваш мејл.

Посетите Правни информациони систем на интернет адреси

WWW.PROPISI.NET

ИНГ-ПРО

20

ГОДИНА С ВАМА

Ауторска дела по наруџбини и ауторска дела у радном односу

Које су сличности а које разлике између уговора о ауторском делу и уговора о делу, како се ове дилеме решавају у пракси, постоје ли гранични случајеви и које су последице њихове „замене"

У свакодневном животу непрекидно се сусрећемо с бројним примерима интелектуалне својине, која подразумева и најразличитија ауторска дела у њиховом оригиналном, естетском и материјализованом појавном облику. Пракса нам говори да изразито велики број ауторских дела настаје на основу претходног договора (наруџбине дела), баш као и у радном односу, где се аутор дела и запослени стичу у једном лицу, а наручилац и послодавац у другом. Оба ова модела настанка ауторског дела врло су честа, а дешава се да у пракси понекад буду замењена неодговарајућим институтом – уговором о делу.

Уговор о наруџбини ауторског дела

Уговором о наруџбини ауторског дела аутор се обавезује да за наручиоца изради ауторско дело и преда му примерак тог дела. Наручилац има право да објави дело и да у промет стави примерак дела који му је аутор предао, а аутор задржава остала ауторска права, уколико уговором о наруџбини није другачије одређено.

Ако је на основу уговора о наруџбини ауторског дела израђен рачунарски програм, наручилац стиче сва права искоришћавања рачунарског програма, ако уговором није другачије одређено (члан 95. Закона о ауторском и сродним правима, „Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012, у даљем тексту: ЗАСП).

Наручилац ауторског дела има право да усмерава и контролише поступак стварања дела, али не и да тиме суштински ограничава слободу уметничког, стручног или научног изражавања аутора (члан 96. ЗАСП-а).

Ауторско дело настало спајањем прилога већег броја аутора у једну целину (енциклопедија, антологија, рачунарски програм, база података и сл.), сматра се колективним ауторским делом. Аутори прилога у колективном ауторском делу на искључив начин уступају сва своја имовинска права лицу које је организатор израде колективног дела, ако уговором није другачије одређено. Лице које је организатор израде колективног ауторског дела има право да објави и да искоришћава дело под својим именом, с тим да на сваком примерку дела мора бити наведена листа аутора чије ауторске прилоге колективно дело садржи (члан 97. ЗАСП-а). Као организатор израде колективног ауторског дела, физичко, односно правно лице има својство наручиоца ауторског дела, а колективно ауторско дело готово све одлике ауторског дела по наруџбини, али и потенцијалне елементе ауторског дела насталог у радном односу!

Ауторско дело настало у радном односу

Из аспекта праксе, посебно је актуелно ауторско дело које је настало у радном односу, као и разграничење ауторског дела као редовне радне обавезе и онога што ту обавезу превазилази. У пракси се јавља знатан број спорова у којима послодавац оспорава статус ауторства на делу, што је сасвим погрешна полазна претпоставка, па однос с аутором, односно запосленим завршава у судском спору, уместо да буде регулисан актима послодавца како то закон сугерише.

У члану 98. ЗАСП-а истиче се да ако је аутор извршавајући

ван оквира делатности послодавца, и у исте послове набраја, између осталог и „самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла, или културно-уметничког посла", **потенцијално је погрешно**.

Упоредимо ли уговор о делу са уговором о ауторском делу, **главна грешка закључења уговора о делу**, уместо уговора о ауторском делу, када за предмет има ауторско дело као оригиналну креацију људског интелекта изражену у одређеној форми, **лежи пре свега у недостатку искључивих имовинских и моралних права, која су на располагању ауторима, као и рокова трајања ауторско-правне заштите**.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог и наредног месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

- Правилник о измени Правилника о квалитету семена пољопривредног биља, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 34/2013 од 12. 4. 2013. године

– важи до 15. јула 2013. године

- Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 36/2010 од 28. 5. 2010. године

– важи до 25. јула 2013. године

- Правилник о изменама и допунама Правилника о имунизацији и начину заштите лековима, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 25/2013 од 15. 3. 2013. године

– примењује се од 31. јула 2013. године

- Упутство о поступку подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање у електронском облику и издавању потврде о пријему, објављено у „Сл. гласнику РС", бр. 53/2013 од 18. 6. 2013. године

– примењује се од 31. јула 2013. године

- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехрамбених производа са ознакама географског порекла, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 92/2012 и 19/2013

– примењује се од 1. септембра 2013. године

- Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 99/2011 од 27. 12. 2011. године

– примењује се од 1. септембра 2013. године за Регистар задужбина и фондација и Регистар представништава страних задужбина и фондација

СУДСКО-АДВОКАТСКИ РОКОВНИК ЗА 2013.

Уважавајући примедбе и предлоге својих дугогодишњих корисника, издавачко друштво ИНГ-ПРО д.о.о. објавило је Судско-адвокатски роковник за 2013. у два одвојена дела, у препознатљивом и општеприхваћеном решењу у тврдом кожном повезу, формата Б5, високог квалитета двобојне штампе и израде.

Због заказивања рочишта више месеци унапред у наредној години, а на предлог појединих судова, седмични систем је проширен све до средине априла 2014. Списак судова и јавних тужилаштава такође је употпуњен адресама и бројевима телефона.

Први део, **Роковник**, 240 страна, садржи:

- Месечни систем
- Седмични систем
- Евиденцију решених предмета по месецима и финансије
- Судске таксе и адвокатске тарифе
- Додатак: Важни датуми, Православни календар за 2013. и 2014, Важни телефони, Амбасаде, Србија и Црна Гора у километрима, Мерне јединице, Телефонски именик и Белешке

Други део, **Именик**, 330 страна, садржи:

- Преглед судова и јавних тужилаштава са адресама и бројевима телефона
- Именик арбитара и миритеља у поступку мирног решавања радних спорова
- Списак извршитеља
- Списак судских вештака
- Списак судских тумача
- Адресар адвоката по адвокатским коморама

Судско-адвокатске роковнике за 2013. можете поручити на бројеве телефона: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822 или е-поштом на ingpro@ingpro.rs

Е-пословање и е-трговина

Убрзаним развојем нових технологија отворене су бројне могућности за унапређење пословања привредних субјеката, али и за пласман робе и услуга на начин који је донедавно био непојмљив на глобалном тржишту. Уз бројне погодности које доноси овакав начин пословања, отварају се и бројна питања у погледу законске заштите и регулативе уопште

Информатичка револуција продрла је у све поре привредног и друштвеног живота, а развој нових технологија с могућношћу брзог преноса информација битно је утицао и на стварање сасвим новог начина пословања, тзв. електронског пословања.

Електронско пословање означава аутоматизацију пословних процеса применом информационих и комуникационих технологија, и као такво јавља се 70-их година 20. века с појавом електронских система плаћања. Осамдесетих година развијена су два облика овог пословања:

- електронска размена података (EDI, *Electronic Data Interchange*), и
- електронска пошта.

Обе технологије су допринеле знатном смањењу количине употребљеног папира и повећању аутоматизације пословања. Омогућени су слање и пријем докумената у стандардном електронском облику путем приватних мрежа. EDI је, међутим, скупа технологија и није доступна великом броју предузећа, па су мала и средња предузећа уместо приватних мрежа користила онлајн сервисе/мреже с додатом вредношћу.

Прави процват у развоју електронског пословања догодио се током 90-их година прошлог века, на шта су, пре свега, утицали:

- појава *World Wide Weba* у оквиру Интернета;
- почетак комерцијалне примене Интернета;
- проналазак програма за претраживање Интернета;
- прихватање Интернета као пословног канала од стране великих компанија.

Омогућени су разноврсни облици пословања и једноставно и јефтино ширење информација, па су тако и мала и средња предузећа добила могућност значајнијег коришћења електронског пословања што им је приближило глобално тржиште.

Најновије активности у домену електронског пословања представљају електронска производња и електронска дистрибуција.

Електронско пословање значи примену електронске технологије у постојећим привредним активностима, односно електронизацију, а не настанак новог сектора привреде. Оно подразумева нов начин обављања пословних процеса у циљу постизања веће оперативне ефикасности и повећања вредности робе и услуга које се испоручују потрошачима. У области електронског пословања, међутим, важе нека правила која не важе у области традиционалних пословних процеса.

Електронско пословање је обављање пословних операција применом савремене електронске технологије. У ширем значењу оно би обухватило и делимичну примену савремене електронске технологије, док се према ужем схватању електронским пословањем сматра само комплетна електронизација.

Постоје различити критеријуми за класификацију електронског пословања. Најзначајнији је подела према степену коришћења савремених технологија у пословању, и према којој оно може бити потпуно и делимично.

Потпуно електронско пословање представља пословање уз примену електронских технологија у коме су све фазе пословног процеса максимално

начин поступања са електронским документом.

Електронски документ јесте скуп података састављен од слова, бројева, симбола, графичких, звучних и видео записа садржаних у поднеску, писмену, решењу, исправи или било ком другом акту који сачине правна и физичка лица или органи власти ради коришћења у правном промету или у управном, судском или другом поступку пред органима власти, ако је електронски израђен, дигитализован, послат, примљен, сачуван или архивиран на електронском, магнетном, оптичком или другом медију.

Закон предвиђа да се електронском документу не сме одбити пуноважност зато што је у електронском облику.

Прописи који се односе на е-трговину садржани су и у одредбама Закона о облигационим односима (који регулише послове обављања трговине на даљину), Кривичног законика, Закона о трговини, Закона о заштити потрошача, Царинског закона, Закона о поштанским услугама.

Осим тога, донете су и неке уредбе које смањују препреке за развој е-трговине:

1) Уредба о измени Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина: ослобођена су од плаћања увозних дажбина физичка лица која бесплатно примају пошиљке мале вредности:

а) од физичких лица из иностранства на пошиљке мале вредности у укупној вредности до 70 евра (пре измене 45 евра), и

б) од правних лица из иностранства на пошиљке у укупној вредности до 50 евра (пре измене 25).

2) Уредбу о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе („Сл. гласник РС”, бр. 18/2009, 109/2009), по којој је електронска трговина ослобођена ове обавезе.

ШТА ЈЕ ТО *PAYPAL*?

Осим законске регулативе, и бројне компаније настоје да нађу решење за смањење могућности злоупотреба у е-трговини. Један од начина заштите података у овом облику трговине, пре свега података о картицама приликом плаћања, јесте коришћење сервиса *PayPal* који омогућава куповину без дељења информација о кредитној картици.

Овом, несумњиво, врло популарном сервису, који је однедавно доступан и у нашој земљи, посветићемо целовит текст у септембарском броју нашег часописа.

Смешна страна адвокатуре

Адвокат: „Реците нам, шта је украдено из ваше куће?”

Сведок: „Једна пушка која је припадала мом оцу украдена је из плакара у ходнику.”

Адвокат: „Можете ли мало боље да је опишете?”

Сведок: „Наравно. На кундаку пушке је било нешто уграviрано.”

Адвокат: „И шта је тачно писало?”

Сведок: „Винчестер!”

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 3 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (57.921 x 3 = 173.763)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (57.921 x 3 = 173.763 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до 2.086 дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", број 86/07)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 6/2012)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, 579.210 дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Корисни модели правних аката

Уставна жалба

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

УСТАВНА ЖАЛБА

11000 Б Е О Г Р А Д
Немањина 26

I ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ
(*видети одељак I упутства за попуњавање обрасца уставне жалбе*)

А) ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ

Име и презиме: _____

ЈМБГ: _____

Пребивалиште или боравиште: _____

Број телефона: _____

Б) Подаци о пуномоћнику
(*само ако подносилац има пуномоћника)*

Име и презиме: _____

Адреса: _____

Број телефона: _____

наставак на следећој страни

Брисовна дозвола (сагласност за укњижбу брисања заложног права – хипотеке)

На основу решења Републичког геодетског завода – службе за катастар непокретности _____ бр. _____ од _____ године дозвољена је у корист Повериоца _____ (у даљем тексту: Поверилац) укњижба заложног права – извршне вансудске хипотеке на:

Зграда _____ део, број _____, површине у габариту _____, грађевинске површине _____, изграђена на кат. парцели _____, уписана у Лист непокретности _____ КО _____, а која непокретност је у власништву Дужника _____, МБ _____, све у циљу обезбеђења новчаних потраживања Повериоца по основу:
– Уговора _____ од _____ године у износу од евра _____, закљученог између _____.

Овим, ми _____ потврђујемо да су обавезе Дужника _____ по наведеном Уговору у целости измирене, па Поверилац _____ а.д. Београд, _____ ДОЗВОЉАВА БРИСАЊЕ ЗАЛОЖНОГ ПРАВА НА ГОРЕ НАВЕДЕНОЈ НЕПОКРЕТНОСТИ, све о трошку Дужника, подношењем ове сагласности надлежној Служби за катастар непокретности.

У _____, _____. године

_____

(*потпис овлашћеног лица*)

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ